

# על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת  
מידות טובות  
פרשת השבוע  
אלומות אור  
מרבתינו צדיקי עולם  
פרשת שלח | תשפ"ו

## הגברים של היום למדו פעם בישיבות

מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל



'נותנים היום צדקות בצורה כזאת שלא נתנו אף פעם, זה נותן חמישים אלף, זה נותן מאה אלף וכו', הסיבה היא, כי הגברים של היום למדו פעם בישיבות, יש להם שייכות לתורה, והם יודעים להעריך תורה. כשהגיע רבינו בשיעורו (פסחים נ"ג): 'המטיל מלאי לכיס של ת"ח זוכה ויושב בישיבה של מעלה', הקשה: אינני יודע, אם ה'מטיל מלאי' הזה, לא למד כלום ויושיבו אותו ב'ישיבה של מעלה' מה הוא יעשה שם? אלא כנראה כך: ש'לשבת בישיבה של מעלה' יש בזה כמה דרגות, יש את הדרגה העליונה של ה'תלמיד חכם' בעצמו, שאין לנו כלל השגה בזה. ויש שם דרגה של 'נהנה מזיו השכינה' שזו מציאות שיהודי אפי' שאינו 'תלמיד חכם' אלא יש לו מעלות אחרות, הוא 'נהנה מזיו השכינה', וכמו ש'כל אחד' אומר בליל הסדר 'ונהנין מזיו השכינה ...', רואים שכל אחד יכול לזכות לדרגה של 'נהנה', וזהו הפסוק 'בצל החכמה בצל הכסף' - 'בצל', דהיינו שיושיבו אותו שמה, ומה יש לו מזה - 'נהנה מזיו השכינה'. ושאלו לרבינו: אולי הכוונה שילמדו אותו שם את התורה. והשיב: ללמוד לומדים עכשיו, על אח"כ אי אפשר לסמוך.

(מתוך הספר 'ריש"א דגלותא')

## הגיע אלי חקלאי ואמר לי, עוד מעט יברכו המוציא לחם מן החנות... צריך להביא לסיוור בשדות שיראו מה התפילות פועלות

מרן הגאון רבי שמעון גלאי שליט"א על הזכות להקים את התורה

מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, ומשם לכל יהודי באשר הוא, יש לו את התפקיד להמשיך את הלא ימושו וכאן השאלה המוטלת עלינו לבחור ולהחליט שאנחנו נהיה חלק מזה, ובנו יתקיים הלא ימושו מפ"ך ומפי זרעך. יש מדרש נפלא, הגויים אומרים לכלל ישראל בכל מיני פיתויים לעזוב את התורה הקדושה ואנו אומרים להם שהם לעולם לא יוכלו לנו, ולמה, כי לנו יש את ה'למשפחותם לבית אבותם', אנחנו ממשיכים את מה שקיבלנו מאבותינו ואבות אבותינו.



אם חפץ פנו ד' (יד)

### פגשתי יהודי בן שמונים

לא מזמן כשהייתי בטורונטו פגשתי יהודי בן שמונים, שכעת נהיה לו התעוררות ללמוד תורה ולקיים מצוות, אבל אשתו לא מסכימה, הוא מניח תפילין בלי שהיא תראה, וכן שאר המצוות שהוא יכול. אמרתי לו, אין לי ספק שסבא שלך היה שומר תורה ומצוות, הוא אמר לי נכון סבא שלי היה יהודי חסיד, צדיק גדול, אמרתי לו, אבא שלך ניסה להפסיק את ה'לא ימושו' וזה לא הצליח לו, הנה אתה מחזיר את זה כמה שאתה יכול.

לאחר השואה ישבו גדולי ישראל וחשבו איך להקים את עולם התורה שנחרב, מה אפשר לעשות כדי להחיות אותו מחדש, אמר להם הרב מפוניבז' זצ"ל: עולם התורה יקום, הקדוש ברוך הוא הבטיח: לא ימושו מפ"ך ומפי זרעך ומפי זרעך... מעתה יעד עולם (ישעיהו נט), השאלה היא רק למי יהיה את הזכות להקים אותו. צריכים לדעת שהיסוד הזה שייך לא רק לנדיבים שתומכים בתורה, אלא לכל אחד ואחד שיושב ולומד את התורה, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים

עמוד 2 <<<

כתוב ברבינו בחיי בפרשת קדושים על הפסוק וְאֶבְדֶּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי (ויקרא כ), 'חכמת התורה חייבת לנו להיותנו מובדלין במאכלנו ובמשנתנו ובמלבושינו, ומתוך שאנו מסוגלין במצוות התורה הם מקנאים בנו'.

## יש לו חמש או שש מכוניות

הייתי כעת באמריקה, היינו שם בבית אצל גביר אחד שיש לו חמש או שש רכבים והוא אמר שהוא צריך לעבור דירה כיון שאין לו מקום לכל הרכבים... מה יש להם לקנאות בנו, יש לו חמש או שש מכוניות ואני אין לי ובכל זאת הוא רואה אותי איך שאני שמח.

יש סיפור שאני רגיל לספר, אולי כבר סיפרתי אותו פעם אחת, אבל גם לאכול אכלתם היום אפי' שאתמול גם אכלתם, אז גם הנשמה יש לה אוכל והיא צריכה לאכול גם אתמול וגם היום... הייתי פעם בשבת במיאמי והיה שם סעודות גדולות עם כל מנעמי העולם הזה, בסוף השבת ניגש אלי המלצר ואומר לי שהוא רוצה להתגייר, אמרתי לו למה אתה רוצה להתגייר תשמור שבע מצוות בני נח, [כך ההלכה שאומרים לגוי שבא להתגייר ולא ממהרים לגייר סתם], והוא אמר לי אמנם לא חסר כאן כלום, אבל אני רוצה להיות שמח כמוך. וזה ממש המבואר ברבינו בחיי, ואבדיל אתכם מן העמים במאכלינו ומשתנו ולפיכך הם מקנאים בנו.

ולמה אני באמת שמח, כי הקדוש ברוך הוא שלח אותנו לעולם לעשות רצונו ואני עושה מה שאני צריך

לעשות, אז אני מאושר, כל השאר לא מעניין אותי, והוא חסר לו מקום לעוד רכב, אני שמח כי יש לי קשר להקדוש ברוך, קשר של 'למשפחותם לבית אבותם', יש לי אבא שדואג לי כל הזמן ולו אין את ההרגשה הזאת, כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

## מה עושות התפילות שלהם

הגיע אלי חקלאי מהישוב 'יסודות' ואמר לי שהיה צריך להביא את הבחורים לסיור בשדות, עוד מעט הם יברכו המוציא לחם מן החנות... צריך שהם יראו מה עושות התפילות שלהם, אם יש גשם יש פירות ואם לא לא, זה "וחיי עולם נטע בתוכנו", הקדוש ברוך הוא נטע בתוכנו את החיים האמיתיים בלב כל יהודי ויהודי התורה נטועה בתוכו כמו נטיעה, ואיך נטיעה גדלה כשמשקים אותה במים, ומה משקה את הנטיעה הזו, אין מים אלא תורה, הוא יפתח ליבנו בתורתו.

## ניגש אלי ילד בן שנים עשרה

לפני תקופה הייתי ב'לב לאחים', ניגש אלי ילד בן שנים עשרה וביקש שהוא רוצה ברכה, חששתי מעט, כי לפני כן ילד אחר ביקש ברכה שהוא יצליח במשחק הכדור סל, חשבתי שגם הוא יבקש כך, אבל הוא ביקש דבר אחר לגמרי - שהוא יוכל ללמוד יותר ושההורים לא יפריעו לו, תראו מה מבקש ילד בן שנים עשרה, מבקש שההורים שלו לא יפריעו לו ללמוד, הוא בא מבית חילוני, מהיכן מגיע כזאת בקשה, מהחיי עולם נטע בתוכנו, בתוך כל יהודי ויהודי, אבא שלו חילוני אבל שלו זה נטיעה, זה קיים, השם יעזור שנרגיש את זה ונשכיל לשבת וללמוד.

באים בחורים אומרים, הרב אין לי חשק ללמוד אני לא מבין את כל השיעור. הייתי פעם במפעל וראיתי פועלים ממלאים קופסאות מהבוקר עד הלילה ולא הבנתי איך יש להם סבלנות לעשות את אותו הדבר כל היום ואינם יוצאים מדעתם. וההסבר, הם יודעים שעל ידי כך הם יקבלו את המשכורת בסוף החודש. כשהייתי בחור בישיבה לא עשיתי חשבונות האמנתי לרבנותי שהדריכו לשבת וללמוד וכך גדלים, בחור צריך לשבת וללמוד זה הדבר הכי חשוב, ובלי לחשב חשבונות העיקר ללמוד רגוע, ואז הקדוש ברוך אומר לפמליא דיליה חזו בני חביבי דמשתכחין בצרה דילהון ועסקין בחדוותא דילי.

(שיחה בישיבת רוממות התורה - א' סיון תשפ"ו מאוסף הגיליונות 'אוצר הפרשה')

לְעֵילָיו נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכֵי בֵּרַג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מֵרַא דֵּאֲתֵרַא דְקַהִילַת עֵטְרַת רֵא"ש  
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק

נִלְבַּע"ה"י סִיוֵן תִּשְׁע"ו

ת.נ.צ.ב.ה





# לפני שנים רבות צלצל אלי יהודי מארה"ב, וסיפר שהוא למד עימי בימי נעורי בתור ילד, וציער אותי רבות במילים, בעשות פעולות רבות של הבל ורעות רוח נגדי, וכעת הוא רוצה לבקש ממני מחילה..

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על היסוד העיקרי שבו תלויה הקירבה להשי"ת

ד' אָרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד נִשְׂא עֵינַי וְנִשְׁע (ד)

מחלת הלב, והרבי ביטל הדבר לגמרי, עד שמצאו שזה מחלה אחרת, איזה זיהום ברגל, ולתמיהת הרבים, מאיפה ידע שזה לא מחלת הלב, האם זה רוח הקודש. והיה מי שהוא ששאל אותנו לדעת איך הוא ידע שזה לא הלב, וכי מדבר על פי רוח הקודש, ענה בפשטות שאין זה רוח הקודש, רק אמי מורתי ע"ה אמרה לי כשהייתי ילד, 'רפאל, אם יהיה לך לב טוב לבני ישראל, דבר קשה ללב שלך לא יקרה', ובכן ידעתי שאין זה מחלת הלב, ומה כן? לא ידעתי עד שעשו עוד אולטרסאונד [צילום].

ואספרה נא לכם ממה שעולה כעת בזכרוני, ממה שראיתי באחד מבתי הכנסיות שבחו"ל שהיו נוהגים אחר התפילה לתת 'לחיים' עם מזונות, והגבאי היה עומד על גביהם ומקפיד מאוד ואף דורש שכולם יברכו ויטעמו מהם, וכך היה הדבר נמשך שם מידי יום ביומו, והבנתי שזהו מנהג המקום שם, וביקשתי לדעת מהי הסיבה לכך, כי הבנתי מצורת פני הדברים שאין זה 'תיקון' בגלל איזה יארצייט וכדומה. ונענה לי הגבאי במתק שפתיו, שהיות והוא הגבאי ותפקידו הוא גם לשמור שלא ידברו בשעת התפילה, לכך ע"י זה שנותן להם 'לחיים ומזונות', שומעים ומצייתים לו גם כשהוא מוחה בפניהם, שהרי גדולה לגימה המקרבת את הלבבות...

וכל זה דורש מאיתנו הרבה מאוד לנצל את כח הדיבור, להיות דורש טוב לישראל בכל עת ועונה. והירא את דבר ה' חובה מוטל עליו להיות מחשב את דרכיו, והיינו שכל פעולותיו מחשבותיו ודיבוריו יהיו מדודים ומחושבים כהוגן כראוי וכיאות על פי משפטי התורה ועל פי מדות טובות, ואז יזכה לעשות את רצון הבורא יתברך.

וידוע מה שמספרים על החפץ חיים, שפעם הגיעו אליו כמה אנשים וביקשו ממנו שיתערב באיזה ענין של קנאות, ושאלם החפץ חיים מיניה וביה, וכמה מחלוקת זה יביא? כלומר האם זה כדאי בכלל להיכנס לענין זה שתוצאותיו מי ישורנו? ... כי כך היתה דרכו בקודש לשקול כל דבר במאזניים השקולים מה עדיף על מה, וכמו ששואלים ודורשים טרם פתיחת עסק חדש, כמה רווחים וכמה הפסדים יצמיח זה העסק, כן הדבר בענייני תוכחה שיש לשקול היטב טרם שיוכיח את בנו ותלמידו, אם יצא מזה תיקון או קלקול, כי אחרי כן, את הנעשה אין להשיב, והחכם עיניו בראשו.

זכינו והתורה הקדושה היא בעבורינו "ספר הוראות" כביכול, כל מצוה צריך לקיים בכל פרטיה ודקדוקיה, אי אפשר לשנות מאומה, וגם לא לסגת ולהתאים את התורה לכל מיני מצבים ולכל מיני דורות, כי התורה אינו משתנה מאומה, וכי דרך התורה היא הערבה היחידה המשכייתנו, להחזיק מעמד הלאה גם אלפי שנים אחרי שנתנה.

ופנימיות הענין הוא, שנקבל על עצמנו החלטה גמורה מהיום והלאה, לקיים את כל דברי התורה באהבה, הן מה ששייך בין אדם למקום, והן במה ששייך בבין אדם לחברו, להתעלות בעבודת המידות, ולטהר את נפשותינו ורוחותינו ונשמתינו מכל שמץ של שנאה וכעס וקפידה, שלא יהיה לנו שום טינה בלב על בר ישראל, גם לאלו שפגעו בנו למחול ולסלוח להם, וכ"ש שלא לפגוע בהם בחזרה, רק להסיח את דעתנו מזה כמצות התורה, ולבטל מתוכנו את השנאה מכל בר ישראל. ואכן ישראל קדושים הם המעוררים את האהבה, ומתחזקים למצוא דייקא את הנקודות הטובות של כל אחד ואחד, לראות את היופי את הפאר תחת האפר, ואפי' מן הפחותים ביותר, שדבר זה מועיל מאוד לרומם נפש חברו, להתחזק ולהתעלות לעלות במעלות האלוקים, ושהוא היסוד העיקרי שבו תלויה הקירבה להשי"ת, שבאותה מידה שהיהודי עובד לזכך ולטהר את מידותיו, להיות מועטר בעין טובה ובטוב לב באותה מידה ממש נעשה הוא קרוב ביותר אל השי"ת.

## האם זה רוח הקודש

ומדי דברי בו בענין אהבת ישראל, זכור אזכרנו עוד ממה ששמענו עובדא על מורי ורבי הרה"ק רבי רפאל זצ"ל מקאשוי, היתה זאת פעם כאשר נסע לשבות על שבת קודש לעיר מונטריאל [קנדה] כמנהגו מידי שנה בשנה, לעורר את העם בדרשת חיזוק והתחזקות, ופתאום לא הרגיש בטוב והרופא ציווה שיסיעו אותו לבית חולים, אחר הבדיקה אמרו שהיה דום לב ל"ע. וכשסיפרו לו הדברים ענה ואמר, לא, זה לא מחלת הלב, ביקש שרוצה שדוקטור אחר יבדוק אותו, גם הוא אמר שזה



וכאשר נעיין בענין יותר, נראה כמה צריך לזיזה בדיבור כלפי מצות תוכחה בחינוך הבנים, אף כשכוונתו לתועלת לקיים מצות התורה. ומשום מה חושבין רבות בני עמינו כי לתוכחה של בנים ובנות הותרה הרצועה, ואפשר להוכיח כמו שרוצה ואיך שרוצה בלי שום זהירות בדיבור, וחוף מזה שלא יהנו מעשיו לתיקון ענינו, הרי כאשר לא נאמר הדברים ברוח של קדושה, היא אבזריהו של לא תרצח, כי אין רציחה הריגת נפש של אדם, אלא שפיכת דמים שלו.. ואשר בענין זה לקוי הרבה בני אדם, כי רואים אנו פעמים רבים אנשים שקיום

מצות התורה בוער בקרבם עד שאינם יכולים לסבול עוברי עבירה ובסערת רגשותיהם מקיימים בהם לשיטתם את מצות הוכח תוכיח את עמיתך בפני אנשים רבים בלי מחשבה אך עליהם לזכור שאם התוכחה גורמת להלבנת פנים, הרי זו עבירה חמורה יותר מהעבירה עצמה אשר עליה מוכחים, והחכם יתבונן.

וחשוב לנו להדגיש כי בענין של תוכחה צריך להיות חכם גדול, לדעת באיזה דרך להוכיח, וכבר אמרו חז"ל [ערכין טז,] תמה אני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח, כי הנה יסוד גדול, אם הלה רוצה שנבין אותו, עליו לכבד את הזולת ולדבר אליו באמירה רכה ובפנים שמחות, שאז השמחה שלו מדבקת גם את האחרים, שמרגישים את האהבה הבוקעת מבין חריצי דבריו, וכך נהגו צדיקי ומצוקי ארץ, להוכיח את כל אחד ברכות ובנועם שיה.

### לפני שנים רבות צלצל אלי יהודי מארה"ב

ומדי דברי בו בענין טוהר המידות להורות בהם דרכי יושר, ראיתי לנכון לספר, שבדידי הוי עובדא, לפני שנים רבות צלצל אלי יהודי מארה"ב, באמרו מה שמו, וסיפר שהוא למד עימי בימי נעורי בתור ילד, וציער אותי רבות במילים, בעשות פעולות רבות של הבל ורעות רוח נגדי, וכעת הוא רוצה לבקש ממני מחילה, וזאת לאחר שעובר עליו דברים קשים ורעים ל"ע, ולמרבה הצער גמר בלבו לחפש ולבדוק במי שפגע בהמשך השנים משנות נעוריו. ולאמיתו של דבר לא זכרתי כל זה, וגם לא נזכרתי מי הוא זה ואיזה הוא שפגע בי כל כך, כי עבר כבר מאז יותר מארבעים שנה.

אולם אחרי זאת שתיאר בפניי כל הפרטים דאז, באיזה חיידר [תלמוד תורה] ובאיזה כתה, ואיזה מעשים שעשה נגדי, מיד צפו ועלו מול עיני כל פרטי המעשה בבהירות חדה, ונתעורר לי הצער והכאב מאז ומקדם.

ומאחר שהלה דיבר איתי ופייס אותי מכל הלב, וראיתי שליבו דואב וכואב ומתחרט באמת על הפגיעה והצער ההוא, אמרתי לו תשמע: כבר עבר כל כך הרבה זמן מאז, שכבר שכחתי מכל זה, ומה גם שלאמיתו של דבר מאת ה' היתה זאת, ולא היית אלא שליחו של מקום, והלא צדיק ה' בדינו, ואין כאן מקום לתערומות כלל, ובכן אל דאגה, אמרתי לו, אין לי שום קפיידא עליך, אני לא גברא דקפדנא, ואני מוחל לך בלב שלם, על כל אלה.

ברם הלה לא הסתפק בכל זה, רצה לוודאות באמת שאין לי שום טינה בלב עליו, שלח לי סכום גדול של כסף להיות בטוח שמחלתי לו מכל הלב, כי כבר הרגיש על עצמו ועל בשרו מה זה כאב ומה זה יסורים, מה זה פגיעה, מה זה לצער בן אדם, כי כך הם פני הדברים כאשר מדובר ברגשות, הפגיעה בהן נשארות לנצח.

ומול זאת ישים האדם אל לבו כל החפץ בחיים, כי אנו מחוייבים ללמוד מדרכי הקב"ה, ללכת בדרכיו, להיות רחום וחנון, ולמחול על העלבון, וכמו שהקב"ה נקרא 'רב חסד' שמוחל עוונות של עמו ישראל, צריכים גם אנחנו להתנהג כן, להיות טוב לב ועדין הנפש, למחול אחד להשני, להתעטר במידות טובות בעין טובה ובוותור, ולהזכך מכל שמץ של שנאה וכעס וקפיידה.

(קטעים מלוקטים מתוך 'שפת חיים' סיון)

## כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

# סיפר לי שכני, שאביו הגאון הצדיק רבי וועלוול צ'ציק זצ"ל, תלמידו של הבריסקער רב, אמר פעם לפניו, שאילו היה בא לכאן עשיר ותורם תרומה של רבע מליון לירות

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על האמונה והביטחון בהקב"ה

היה מפורסם בשלמות מידת האמונה והביטחון שבו [כפי שהעיד פעם על עצמו, שבכח הביטחון עבר את מוראות השואה האיומה וניצלו חייו, על פי מה שכתב זקנו הקדוש בנפש החיים (שער ג) "ענין גדול וסגולה נפלאה" בזה, עיין שם] ולפיכך עד אחר תפילת מעריב דראש חודש, לא נתן אל ליבו ולא היה חושב ודואג כלל להמציא הממון.

אולם בהגיעו לביתו אחר מעריב, היו תיכף מתחילים בעסק השתדלות נמרצת, לחשוב ולחשב כיצד להשיג תיכף ומיד סכומים רבים ונכבדים, הכל בתוך שעות ספורות... באותן שעות היו אנשי שלומו ובעיקר בנו הגאון ר' רפאל זצ"ל, נחלצים מאד לעזרתו. הם לא נחו ולא שקטו עד אשר הושג כל הסכום, ובכל חודש ראו נפלאות עין בעין השגחת הבורא וברוב רחמיו וחסדיו אל יראיו ומייחלים לחסדו.

סיפר לי שכני וידידי הרב ר' שמואל צ'ציק שליט"א, שאביו הגאון הצדיק רבי וועלוול צ'ציק זצ"ל, תלמידו ומקורבו של הבריסקער רב, אמר פעם לפניו, שאילו היה בא לכאן עשיר אחד ותורם תרומה נכבדה של רבע מליון לירות, היתה לו זכות גדולה, שכן ניתן לסגור הכסף בתכנית חיסכון טובה, ובפירות אחוזי הרווח החדשיים אפשר לכסות חלק גדול מן הסכום מידי חודש חדשו, כשהקרן כולה שמורה ועומדת לימים רבים! כך לא יצטרך הרב להיות מוטרד מידי חודש בהשגת הסכום, עבודה שלפעמים לקחה לו לילה שלם.

ענה לו הרב בגודל אמונתו: "גם אם תבוא לפני הצעה כזו, לא אסכים לקבל את התרומה! שהרי כך מרוויח אני מידי חודש לחזק יותר ויותר את מצות הביטחון בהשם יתברך!"

ומי יכול לתאר גודל מידת בטחונו בהשם יתברך. בכל יום הם היו גומרים את כל האוכל שבבית, בלא להשאיר שום דבר לצורך מחר! בגודל הביטחון בחסדו יתברך, שודאי ימציא להם למחר כל צרכם. [כדאיתא להדיא בזוהר הקודש ח"ב דף סב.]: "לא לבעי ליה לאיניש לבשלא מזונא מן יומא ליומא אחרינא, ולא לעכב מיומא ליומא אחרא" וכו' עד כאן לשון קדשו עיין שם. וכן מנהג הרבה צדיקים, עיין מה שכתוב בזה במשנה ברורה (סימן ר"נ).

ויהם פֶּלֶב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נְעִלָה (י)

בספר הקדוש "באר מים חיים" מפרש כאן יפה המחבר זי"ע, פנימיות כוונת מאמר כלב וזעקתו, נעתיק כאן מתק לשונו הזהב: "ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וגו' כלומר, השתיק את כולם והראם 'אל משה', לומר הן זה ודאי אמת, אשר תוקף העמים וחוזקם גדולה עד מאד. אבל הביטו אל משה, וכי יש דבר בעולם שיעמוד נגדו, הלא הוא המשדד ומשבר בכוחו של שמו יתברך, את כל מערכת השמים וכוכביהם, ומכל שכן את כל טבע עולם הזה. מה עשה בפרעה ובכל עבדיו, להכותם עשר מכות שלא בטבע העולם, וגער בים סוף ויחרב, וכו'. וכיון שהוא עושה דברים שלא בטבע העולם, כי אם במאמר פיו יתברך, ודאי הלא כל הגוים כאין נגדו, כאפס ותוהו נחשבו לו, וכל דיירי ארעא כלא חשובין, ובזה ודאי עלה נעלה וירשנו אותה וכו'.

והנה בדברים האלה השתיק כל העם, כי מי מהם לא ראה את מעשה ה' הגדול והנורא אשר עשה עמהם מעת צאתם ממצרים עד היום הזה, ומה יענו כל הדבר מה שלמעלה מהטבע" וכו' עד כאן לשונו הטהור.

למדנו אם כן, פרק חשוב בדרכי אמונה וביטחון בצור עולמים ברוך הוא, המנהיג ומשגיח בעולמו בכל רגע, 'והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים'. והרי הוא 'כל יכול', תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם, וכל דיירי ארעא כלא חשובין לפניו. ובקנין מידת הביטחון 'עלה נעלה' במסילה הישרה, 'זירשנו אותה' בקרבת אלוקים חיים, ודבקות תורה ויראת שמים, בהצלחה נכונה ברוחניות ובגשמיות ובכל העניינים לטובה, אמן.

## סיפר לי שכני וידידי הרב ר' שמואל צ'ציק שליט"א

מִרְן הַגְרִי"ז סוֹלוֹבֵיץ' צוֹק"ל - הבריסקער רב, החזיק כידוע בבית מדרשו 'כולל אברכים' של תלמידי חכמים חשובים. הוא הקפיד מאוד שלא לאחר בתשלום המילגות, והיה משלם לכולם עד הפרוטה האחרונה ביום ראש חודש עצמו! כיצד השיג את הכסף ובמה התבטאה השתדלותו לכך? הוא



קרה פעם, ביום שלפני ערב יום הכיפורים, אמרו לו שאולי ביום זה מן הראוי להשאיר מעט אוכל למחר - ערב יום הכיפורים, שאכילתו מצוה כאילו התענה תשיעי ועשירי (יומא פא:). חכך הרב בדעתו, והחליט להשאיר כזית אחד של פת למצות אכילת ערב יום הכיפורים. והנה למחרת נודע שאותו כזית שהכינו לסעודת היום נשרף בתנור... אמר הרב שהוא סימן מן השמים שלא היה צריך להשאיר הפת לצורך מחר.

### שיקלל נא הרבי לפחות את הפרנסה שלו...

על צוארו שק מלא שעורים, וכך משביע הוא רעבונו וצובר כוחות להמשך הדרך..."  
ומה עם השתיה? - לשם כך לוקחים את החמור אל הנהרות ואל האגמים שבדרך, שם מרווה החמור את צמאונו!  
- האם שמת לב אולי, מה עושה החמור ברגליו כשהוא שותה מן הנהר?

"כן" עונה האיש, "אמנם שמת לב לתופעה משונה, בכל פעם שמרכין החמור את ראשו אל הנהר לשתות, מיד מתחיל הוא לרקוע ברגליו על המים. מתחילה היה זה מוזר לי, חששתי שמא קורה לו משהו, אבל עם הזמן הכרתי שכך היא דרך שתית החמור, וכך נוהגים כל החמורים בשתייתם!"  
אמר הרבי: "וכי מדוע לא תבין? הרי זה פשוט ביותר - כשמגיע החמור אל הנהר, רואה הוא במים הצלולים המשקפים הכל כמו מראה, שמתחתיו ממש ניצב לו חמור נוסף, הבא גם הוא לשתות מאותם מים... חושש הוא מאוד שמא חלילה יגמור החמור שמתחתיו [שאינו אלא הוא בעצמו...] את כל המים כולם, ולא ישאיר לו כלום! לכן רוקע עליו ברגליו כדי לדחותו..."

ברם אין החמור הטיפש מבין, שאף אם יש כאן חמור נוסף כטעותו - על אף שהגיע אותו חמור מסיג גבול לשתות דווקא בתחום טריטוריית המים שלו, הרי יש בנהר מים די והותר בשביל כל החמורים כולם!

אבל חמור נשאר חמור, ובבערותו הוא אינו קולט זאת, ורוקע כל העת ברגליו על חברו [על עצמו...] ומלכלך לעצמו את מימיו בטיט. עד שלבסוף שותה בוץ... והכל מחמת דמיון בעלמא.

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

אחד מחסידיו של הרב הקדוש בעל דברי חיים מצאנז צדוק"ל היה איש אמיד, מגדולי התומכים בחצר הקודש. תדיר היה מביא אל הרבי ממון רב בשביל ענייני הצדקה הרבים והמסופעים שהיה עוסק בהם, כידוע.  
באחד מביקוריו בצאנז, בהיכנסו בקודש פנימה, לאחר שהגיש 'פתקא' (קויטל) עם 'פדיון נפש' הגון כנהוג, היתה בפיו בקשה מוזרה מעט, היות שיהודי אחד בעירו פתח לאחרונה חנות סמוך לחנות שלו, והרי זו ממש הסגת גבול - הוא מקלקל לו את פרנסתו לפיכך מבקש הוא שהרבי יקלל את אותו יהודי!

"סהדי במרומים - הוסיף הגביר - שכל כוונתי היא רק לשם שמים... כדי שתהיה הפרנסה מצויה ברווח לבני ביתי, וגם להחזיק כאן את חצר הקודש כמנהגי מימים ימימה..."  
תמה הדברי חיים והתפלא: "וכי עולה על דעתך שהצאנזער רב יקלל יהודי?"

אמר האיש: "אם כן, שיקלל נא הרבי לפחות את הפרנסה שלו... ואם לא את פרנסתו, לפחות את החנות הזאת שפתח על ידי, שהורסת לי את כל הפרנסה!"

אבל הרבי באחת: "כיצד יתכן לקלל ממונו של איש יהודי?"  
כראות הרבי שהאיש אינו מניח, ומודאג מאוד על פרנסתו, פנה ואמר לו: "הסכת ושמע, ואסביר לך הענין לאשורו:  
תאמר נא לי יהודי יקר, הרי נוסע אתה רבות בדרכים עם חמורך, מנין יש לו לחמור כח לנסיעות ארוכות שכאלו, ולנסוע קילומטרים רבים בדהירה רצופה? אמר האיש: "הלא בשביל כך עוצרים אנו בתחנות שעל אם הדרך ונכנסים לפוש קמעא באכסניות ובפונדקי דרכים, שם יש גם מקום מיוחד לתזונת הבהמות. מכניסים אפוא את החמור אל האורווה, תולים לו

## כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

# בצעירותי זיכה אותי הקב"ה להכיר את הצדיק רבי שלמה בלוך זצ"ל תלמידו הגדול של ה'חפץ חיים' זצ"ל, שהיה מלאך בדמות אדם. לפני החתונה שלי זירז אותי אבי מורי זצ"ל לגשת אליו להתברך

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על מתנה טובה יש לי בבית גנזי

וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקְשֵׁשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת (טו)

זצ"ל, רב קהל 'עדת החרדים' בברוקלין ובנו של הגאון המפורסם רבי משה גרינוולד זצ"ל, בעל 'ערוגת הבושם'. הוא כונה 'הרב מצעהלים'. הוא היגר לארצות-הברית עם פלישת הנאצים לאוסטריה, והיה הראשון לייסד קהילה תורנית על טהרת הקודש באמריקה. עליו סיפרו שכבר מיום הראשון בשבוע היה ניגש בכל בוקר לאחר תפילת שחרית ללוח השנה לראות את שעת הדלקת הנרות של שבת. כך נפשו ציפתה והשתוקקה לשבת.

יש ספר מפורסם, 'סידורו של שבת' שמו, שהתחבר על ידי אחד מגדולי החסידות לפני כמאתיים שנה, האדמו"ר בעל ה'באר מים חיים' מטשרנוביץ זצ"ל, חיבור גדול ויקר שמקיף את ענייני קדושת שבת ומנהגיה על פי פרד"ס, דברים עמוקים ונעימים המפיצים את אורה של שבת קודש. מספרים מעשה על יהודי שהיה מסייע לו בענייניו וגם בהדפסת ספריו. הרבי אמר לאותו יהודי שהוא רוצה להשיב לו טובה, ויתן מה שיבקש ממנו. אותו יהודי אמר שהוא רוצה את ה'טעם' שיש לרבי בשבת קודש. הרבי הזהיר אותו שהדבר קשה מאד, אך הוא עמד על שלו - והרבי בירכו שיזכה לחוש את הטעם שיש לו בשבת קודש.

ביום ראשון התעורר האיש מלא עזוז ותשוקה לשבת קדשנו, הסתובב בין החנויות וקנה את כל תכולתן לכבוד שבת... ביום שני וביום שלישי ישב ולמד במתח גדול הלכות בישול ובורר ומוקצה והיה חרד שלא יבוא לחילול שבת חס-ושלום. ביום רביעי נהיה קצר-רוח מציפיה לשבת, שלא יכלו לעמוד במחיצתו. בחמישי כבר לא יכול היה להתאפק, התהלך ברחובות ושגאג 'שבת קודש, שבת קודש'... עד שאשתו ברחה להוריה מחמת הבושה. בסוף היום בא לרבי ואמר שספג מקדושת השבת די והותר והוא מבקש שהרבי יקח בחזרה את ברכתו... הוא הבין שלרבי יש 'כלים' להכיל את העוצמה של הקדושה וההתלהבות והוא מְתַעֵל אותה למחשבות נשגבות בתוך כדי חי היום-יום, אך הוא במדרגה נמוכה יותר ואיננו יכול להכיל את הקדושה והתשוקה שהרבי מרגיש.

לסבא שלנו הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל היתה הקפדה שכאשר הגיעו לתיבת הדואר שלו מכתבים בימי שישי

הגמרא אומרת (שבת י'): "ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב, הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו ... אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעם". מפרש רש"י: "צריך להודיעו - מתן פלוני אתן לך. וזהו דרך כבוד, דשמא יתבייש לקבלה, ומתוך כך מתרצין בדברים ואינו בוש בדבר.

בקבלת מתנה יש איזושהי הרגשה של בושה. אך כשהנותן מקדים ומודיע שהוא עומד לתת, נוצרת קרבת-דעת ואהבה ביניהם, והמקבל מרגיש נוח במתנה.

ומה תוכן ה'הודעה' במקרה הזה? ש"אות היא ביני וביניכם" וש"אני השם מקדישכם". חשוב היה לקדוש ברוך הוא שהמתנה החשובה והיקרה שלו, השבת הקדושה, תתקבל באהדה ובסבר פנים יפות, והוא אומר לנו: שבת היא מצווה שמקדשת אתכם ומבדילה אתכם מיתר העמים. בשבת אתם מתקדשים בקדושה שלי ששבתתי ממלאכה ביום השביעי. ראש ישיבת מיר, רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, היה אומר: "עני שקיבל מליון דולר איננו בהכרח עשיר, לעתים הוא עני עם מליון דולר... אם הוא לא יודע איך להשתמש בכסף ולא מבין את הערך של הכסף, הוא ימשיך לחיות כמו עני, ויחביא את הכסף בתוך הסמרטוטים שלו..."

אדם ששומר שבת אך לא מודע לכך שהיא 'אות' ושהיא 'קדושה' - מפסיד הרבה מערך השבת!  
ה'אור החיים' הקדוש: כותב על הפסוק 'ושמרו בני ישראל': 'ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא'. 'למתנה טובה' צריך לצפות, ולקראת בואה מתמלאים בהתרגשות.

## שהוא מתגעגע לימים בהם עמד בתור

רבי חיים ברים זצ"ל שמע מרבינו ה'חזון איש' זצ"ל בסוף ימיו, שהוא מתגעגע לימים בהם עמד בתור לקנות את כמות היין שהיה צריך לשבת. ה'חזון איש', שכל רגע שלו היה מדוד ומנוצל, התגעגע למעשים שהורו על ציפיה לשבת קודש. אחד מגדולי ישראל באמריקה היה רבי לוי יצחק גרינוולד



ובערבי חגים לאחר חצות היום, נמנע מלפותחם כדי שלא יטרידו אותו מחשבות ודאגות מיותרות בשבתות וימים טובים. למרות שהדבר מותר על פי ההלכה, "הרהורים מותרים", אך רגשות ליבו העדינים מנעו זאת ממנו, כדי לכבד את השבת והמועדים.

## הפועלים נכנסו לדפוק כמה מסמרים בקירות

בכל שבת אנחנו זוכים לארח בקרבנו "נשמה יתרה". וכמו שמתכווננים לבואו של כל אורת, חובה להתכונן גם לבואה של תוספת-הנשמה. אם מתכווננים לקבל אותה ומפנים בעבורה מקום, ברור שהיא נקלטת טוב יותר.

שמעתי פעם הערה גדולה: שניים נכנסים לבית קודש הקדשים. הכהן גדול נכנס ביום הכיפורים בסילודין בקדושה ובטהרה ואחרי הכנה גדולה, וגם בעלי המלאכה נכנסו מפעם-לפעם כדי לעשות שם בדק בית. אך מה ההבדל ביניהם? הכהן גדול שייך לקדושת המקום, אך הפועלים נכנסו לדפוק כמה מסמרים בקירות. הם שם בגופם, אך נשמתם רחוקה מרוח המקום. יש שנכנסים לשבת עם שייכות, והם כמשרתי השם שנמצאים במקום קדוש. ויש שנקלעים לשבת ואין להם כל השגה וקשר למהותו של הזמן.

רבי חיים ברים זצ"ל העיד שהכיר יהודי שהיה עומד בכל ערב שבת ומבקש בקשה מהקדוש ברוך הוא: "ריבוננו של עולם! נתת לי יין לקידוש לשבת, חלות לשבת, בשר לשבת, אבל ריבוננו של עולם עוד בקשה אחת, תן לי להרגיש את טעמו של נועם השבת". עוד סיפר שהכיר יהודי שבכל ערב שבת היה פותח את הסידור ומבקש בתחינה וברגש מבורא עולם את נוסח התפילה: "רצה במנוחתנו... והנחילנו באהבה וברצון שבת קדשך"...

המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל היה אומר שאם אדם רוצה לדעת אם הוא בן עולם הבא שייבחן את עצמו האם יש לו הרגשה כלשהי בשבת. אם תפילתו היא תפילה אחרת והלימוד הוא לימוד אחר, הוא מרגיש 'מעין עולם הבא' ואזי הוא בן העולם הבא. הוא העיד שרבו רבי ירוחם הלוי ליוואויץ זצ"ל אמר על עצמו שביכולתו להרגיש מתי נכנסת השבת ומתי היא יוצאת.

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר על הסבא מקלם זצ"ל שבסוף ימיו סבל ממחלה שמחמתה היה לבן וחיוור מאד בכל ימות השבוע, אבל בשבת לא ניכר עליו החולי ופניו היו אדומות ובריאות.

## שהיה מלאך בדמות אדם

בצעירותי, זיכה אותי הקדוש ברוך הוא להכיר בירושלים אדם גדול מאד, שהיה מלאך בדמות אדם, הצדיק רבי שלמה

בלוך זצ"ל תלמידו הגדול של רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל. זקני ירושלים נהגו לומר לנו שאם נרצה לראות את הדבר הקרוב ביותר לדמותו של ה'חפץ חיים', נביט על תלמידו רבי שלמה, וזה מה ששימש עבורנו בשנות הילדות והבחורות. זוכר אני את פינתו ב'זכרון משה', שם היה שופך שיח לפני קונו בהשתפכות הנפש. תפילותיו היו ארוכות מאד, בכוונה עמוקה של כל מילה ומילה. הוא גם היה שקדן ומתמיד עצום. היה לו חברותא זקן, רבי יוסף הלוי זצ"ל, ויחד היו לומדים בהתמדה גדולה בקול ובמרץ ובעמידה כבחורים צעירים. היה פרוש מהבלי העולם וכמעט לא דיבר בפיו מילי דעלמא חוץ מתורה. לפני החתונה שלי זירז אותי אבי מורי רבי שכנא קולדצקי זצ"ל לגשת אליו להתברך מפיו, ואני רואה זכות זו ככזו שמלווה אותי כל הימים.

שמעתי שהגיע פעם ל'ירחי כלה' בישיבת פוניבז' בבני-ברק והמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל זיהה ממראהו שמדובר באדם גדול והתעניין מיהו. כששמע את שמו, נזכר שלמד אתו בקלם ובראדין ואמר שתואר פניו הקדושות נשאר כמו שהכירו אז. הוא בירכו שיזכה לקבל פני משיח, כי הוא ראוי לכך.

השבת היתה אצלו עבודה מיוחדת. היה לובש בגדי לבן והיתה לו דמות כשל מלאך. הרגישו עליו שהוא יום מרומם ונעלה אצלו, הרגישו בחוש את הדבקות שלו בבורא עולם. כבודה של שבת עמד לפניו בכל ימי החול. היה לו כסא עם כרית קטנה, שהקפיד לשבת עליו רק בשבת קודש. עשרות שנים הוא למד בחברותא רמב"ם הלכות שבת, ובזמן הלימוד הזה ישב על הכסא המיוחד לשבת, כי זה כבוד שבת. פעם ביקש מבן-ביתו להדליק בערב שבת קודש את תנור החימום של הנפט, ואמר לו שהיות וכל השבוע מפעילים את התנור - אם לא ידליקו אותו לכבוד שבת יהיה בזה פגם בכבוד השבת.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך' כי תשא)

# ואז הסביר: תמיד כאשר אני מגיע אל העשירים, מתזכרים הם ומוצאים כל מיני אמתלאות להתחמק מלתת את כל הסכום, או שאומרים שאין להם עכשיו וניתן כשירחיב...

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - מאחורי כל אבן נגף עומד היצר הרע בכבודו ובעצמו

וַיֹּאמֶר עָלָה נַעֲלָה וַיְרַשְׁנוּ אֶתְּהָ כִּי יְבוֹלָ נִבְכַּל לָהּ (י)

חושבים אתם שזה שלא נתתי לו את המעות הוא מופת ורוח הקודש, אך אגיד לכם האמת: לא היה כאן שום מופת, אלא מה? אסביר לכם. הלא דרכי ללכת פעמיים בשנה לקבץ מעות עבור נזקקים, וקודם לכן אני עורך רשימה של כל נגידי העיר, ואני משער כמה יוכל כל אחד מהם לתת לדבר מצווה זו; פלוני ייתן כך ופלוני ייתן כך... אבל תמיד כאשר אני מגיע אל העשירים, מתזכרים עמי על הסכום ומוצאים כל מיני אמתלאות להתחמק מלתת את כל הסכום, או שאומרים שאין להם עכשיו ונותנים מעט ואומרים שלכשירחיב ישלימו את השארית, ולמעשה אינם נותנים כפי בקשת.

לא כן אתמול, כאשר הלכתי עם האיש ההוא בשביל דבר מצווה, ראיתי דבר פלא, שלא היה אף אחד שהתזכר עמי על הסכום שדרשתי ממנו, לא חשבו ולא דחו ולא היססו, אלא כולם הסכימו מיד ואמרו כי זוהי מצווה חשובה ונתנו על אתר כפי שביקשתי מהם, והיה לי הדבר לתמיהה, ותכף התנוצץ בדעתי שמהו כאן אינו כשורה; הן לא ייתכן שזו מצווה גדולה כולי האי, כי דבר שהולך כל כך בנקל אינו סימן טוב, על כן אמרתי, הלוא איני יודע האמת הברורה, אמתין עם הכסף עד למחר ואראה איך יפול דבר.

והדברים מעניקים חיזוק גדול לעובדי ה', שנתקלים בדרכם העולה בית א-ל בכל מיני מכשולים ומהמורות, כי אדרבה, הקשיים ואבני הנגף הנערמים בדרך, הם הם המעידים כי אכן זוהי דרך הישר, דרך של עלייה והתקדמות בעבודתו יתברך. מאחורי כל אבן נגף עומד היצר הרע בכבודו ובעצמו, וברגע שנהיה מודעים לכך, נקבל כוח לטפס ולהעפיל גם כשהדרך אינה קלה.

## וכל השומע שם 'טוביה השופט' רעדה אחזתהו

מה יכול לתת לאדם את הכוח ואת החוזק, לעמוד כצור איתן וכעמוד יצוק מול כל הניסיונות, ולהתקרב לבוראו ולעובדו בלבב שלם? ההכרה בערך העצום של דבר האלוקים. כאשר ידע האדם שכל דין ומצווה מדיני התורה וגזרות חכמינו ז"ל ותקנותיהם, אינם סתם חוקים אלא דבר אלוקים, וממילא אין לזוז מהם אפילו כמלוא נימא; כאשר

בספר 'אמרות טהורות' (פרשת משפטים) מהאדמו"ר מרחמסטריווקא מובא סיפור נפלא אשר שמע הרבי מהחסיד המפורסם רבי משה בטלן ז"ל.

באחד הימים הגיע יהודי זקן בעל הדרת פנים אל אחד הצדיקים מבני הרב הקדוש מרוז'ין זי"ע, וסיפר בהתלהבות גדולה כי נזדמנה לפניו מצווה גדולה שיש בה עניין של פדיון שבויים, והשעה דחופה מאוד וצריך לקבץ ממון רב בדחיפות כדי להציל יהודי מבאר שחת, ומדובר בפיקוח נפש ממש. הוא ביקש שהרבי יסייע בידו.

ויהי כשמוע הרבי שהיא מצווה גדולה כל כך, נעתר ללכת עמו לבתי ישראל לקבץ מעות, והלך עמו ואספו סכום הגון. אחר שגמרו לאסוף את המעות, הודה אותו יהודי לרבי: "ישר כוח גדול למעלת כבודכם שטרחתם למען המצווה, ועתה הבו לי את הכסף כי הנני טרוד ונחפז לנסוע הלאה בדרכי". השיב לו הרבי: "לא אתן לכם כלום היום, כי אם מחר לאחר תפילת שחרית". התחיל הלה לטעון, איך אפשר לעכב את המעות על לא דבר, הרי מדובר בפיקוח נפש, ולמה ידחה אותו הרבי עד למחר, אך הרבי ענה לו בתוקף שיקבל את הכסף רק למחרת לאחר שחרית. נענה האיש ואמר: "אם כן, אדהכי והכי אסע אל העיר הקרובה לקבץ שם מעות, ואחר כך אחזור לכאן לקבל המעות האלו".

ויהי באמצע הלילה, הגיעה עגלה עם שוטרי העיר ברעש גדול, כאשר הם מביאים עמם את תמונתו של אותו יהודי בעל הדרת פנים, ושאלו את אנשי העיר האם ראו את האיש הנראה בתמונה. אנשי העיר אישרו שאכן ראוהו, וידוע להם שעד לפני כמה שעות עוד שהה בשכונתם. סיפרו השוטרים כי הם מחפשים אחריו, כי הוא צבוע, גנב ורמאי, ונוהג ללסטים את הבריות. הבינו אנשי העיר כי כל סיפורו על מצווה רבה ועל פיקוח נפש אינו אלא בדיה...

## אגיד לכם האמת: לא היה כאן שום מופת

למחרת בבוקר לאחר התפילה התקבצו האנשים וסיפרו לרבי את כל הנעשה בלילה. נענה הרבי ואמר: "בוודאי



ידע להעריך את מצוות התורה ויזכור כי הוא מקיים את צו המלך, אזי שום דבר לא יקשה בעיניו, והכל ייעשה באהבה ובשמחה גדולה.

סיפר רבינו יוסף חיים מבגדד זי"ע, ה'בן איש חי', מעשה בטוביה השופט, שהיה שופט ביד רמה את כל בני האדם והכול היה נעשה על פי מאמר פיו. בידו היה להרים מאשפות אביון ולהשפיל שרים ונגידים עד עפר, ופוסק היה ככל העולה על רוחו לחיים ולמוות, ונודע שמו בכל הארץ, וכל השומע שם 'טוביה השופט' רעדה אחזתהו.

עד שהלשינו עליו באוזני המלך, וסיפרו לו שטוביה השופט הוא רשע שמנצל את כוחו לגזול לעשוק ולענות, ואמר המלך שבדעתו להעבירו ממשרתו וגם לייסרו ולענותו. אולם טוביה הרגיש בדבר, ולא מצא פתרון אלא על ידי בריחה, שיברח מארצו של המלך.

בלילה החליף טוביה שמלותיו, ויצא יחידי מן העיר והלך דרך המדבר. בדרכו עבר במקום אחד שהיה שם נהר, והיה עליו לעבור לצד השני, אולם לא היתה שם מעברה. ולשחות לא ידע. טוביה הצטער מאוד ולא ידע מה לעשות, ירא היה פן ירגיש בו המלך שברח, וישלח אנשים לרדוף אחריו לתפסו, על כן לא היה באפשרותו להתמהמה. חייב היה לעבור את הנהר במהירות.

נזדמן לשם איכר אחד שהכירו שהוא טוביה השופט, אשר הוא שליט הארץ ובידו לעשות טובה או רעה כפי מה שירצה, ולא ידע האיכר כי בורח הוא, אלא חשב שיש לו דבר נחוץ שבמהירות הוא חייב לעבור את הנהר. ויגש אליו ויאמר לו: "אדוני, אני אשא אותך על כתפיי ואשוט בנהר הגדול הזה, ואעביר אותך לעבר השני".

שמח טוביה מאוד, ואכן נשאו הכפרי על כתפו ושט בנהר, ואף על פי שהיה טוביה כבד מאוד מחמת גודל גופו, שהיה שמן מאוד, עם כל זה נשאו הכפרי על כתפו ושט בנהר, ולא הרגיש בכובד משאו. כאשר כבר עברו את רוב הנהר, ונשאר רק קטע מועט עד שיגיע לשפת העבר השני, אמר טוביה לאיכר: "אם יבוא היום ואחזור על משמרת, אגמול לך טובה". תמה האיכר ואמר: "וכי אתה אינך שופט הארץ? וכי הורידוך מן ממשלתך?"

ענה טוביה: "כן, כי בני אדם ארורים הלשינו עלי אצל המלך, ולכן אני בורח". כאשר שמע האיכר שטוביה כבר אינו שופט וסרה ממשלתו, תש כוחו והשליך את טוביה בנהר, ואמר לו: "כאשר תחזור לממשלתך אוציא אותך מהנהר ואשא אותך על כתפיי". חזר האיכר לאחוריו, שט ויצא מהנהר ועלה ליבשה.

האנשים שעמדו באותה עת ביבשה אמרו לאיכר: "אם כוחך כל כך גדול עד כדי שהצלחת לשאת את הכבד הזה,

איך לא הצלחת לסבול אותו עוד משך זמן מועט עד שתגיע עמו ליבשה?"

אמר להם האיכר: "בתחילה חשבתי שעדיין הוא שר המשפט והכול מסור בידיו. וכשראיתיו שהוא צריך לעבור ולא יכול, היה לי שמחה ורצון לב רב לשימושו - לשאתו על כתפי ולשוט, כי על ידי הטבה זו שאני עושה עמו, הוא יעשה לי טובות רבות כשהיה לי עסק בבית המשפט שלו, כי הלוא הכול נזקקים לו, וכן אמר שלמה המלך (קהלת יא): 'שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו'.

על כן, אף על פי שאכן כבד הוא מאוד. כשנשאתי אותו לא הרגשתי בכובד שלו ונחשב אצלי קל מרוב השמחה והרצון שהיה לי בשימוש זה, אשר חשבתי שהוא מהווה לי קרן קיימת לאכול פירותיה במשך השנים, ולכן לא היה קשה עלי כובד גופו כשהעברתי אותו את רוב הנהר.

אולם אחר שהגיד לי שסר ממעמדו, איבד את שלטונו ואביון הוא. ממילא אין סיכוי לראות מצדו הרווחה וטובה, הרצון שהיה לי נסתלק מלבי, וממילא הרגשתי בכובד משקלו, ולא נשאר בי כוח לסבול אותו, ונפל מעלי בעל כורחי מחמת כובדו הרב.

מתי יש כוח להרים משא ולסבול את העול בשמחה ובטוב לבב? רק כאשר יודעים שהמשא אשר אנו נושאים הוא יקר ובעל ערך. אם נחדיר את ההרגשה הזאת בלבינו, אם נחיה בתחושה שאת דבר ה' אנו מקיימים, ואת ארון ברית ה' אנו נושאים. אז לא נרגיש כלל בכובד המשא, ואדרבה, התורה תהא נושאת את נושאייה ואת מרימי דגלה.

(מתוך 'ספיר ויהלום' מגילת רות)

# פעם שאלתי אותם 'איך בכלל הבנתם מה שסבא אמר בדרשות? הרי השפה שלו הייתה בלולה באידיש ירושלמית ולשון הקודש, והוא לא היה מומחה בעברית מודרנית?'

הרה"ח ר' יוחנן בריזל שליט"א על האש הבוררת של הסבא הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל

וְעָבְדִי כָּלֵב עֶקֶב הִיָּתָה רִיחַ אֲחֶרֶת עִמּוֹ (ד)

בחדרה, בקריית מוצקין, בחיפה, בקריית אתא, ברעננה ועוד.  
הוא פקד עשרות מושבים וקיבוצים.

"פעם שאלתי אדם אחד מאותם ישובים: 'איך בכלל הבנתם מה שהוא אומר בדרשות? הרי השפה שלו הייתה בלולה באידיש ירושלמית ולשון הקודש, והוא לא היה מומחה בעברית מודרנית'. אותו יהודי השיב לי משפט מדהים: 'לא היינו צריכים להבין כל מילה. אני פשוט הסתכלתי על האש שבערה לו בפנים, וזה היה מספיק לי. הייתה לו אש קודש והתלהבות שהדביקה את כל סובביו".

## עיניו דמעו והוא סיפר

'לא מזמן פגשתי יהודי המשמש כמגיד שיעור בישיבה חשובה. הוא שאל אותי: 'אתה נכד של רבי אלעזר בריזל?'. כשהשבתי בחיוב, עיניו דמעו והוא סיפר: 'כילד קטן במושב, סבא שלך היה מגיע אלינו לשבתות. בשבת אחר הצהריים, במקום שאסתובב ברחובות, הוא היה אוסף אותי ולומד איתי. הלימוד הזה איתו, החום והמתיקות שבה הסביר כל מילה, הם שהכניסו בי את הטעם האמיתי בלימוד הגמרא. בזכותו השקעתי בלימודים כשהגעתי לישיבה, וברוך השם זכיתי להיות בעצמי מרביץ תורה. הכל נזקף לזכותו!'.  
"סדר המסעות של סבא היה מאורגן, הוא היה מגיע ליישוב מסוים בשבת קבועה בשנה. התושבים ידעו, למשל, שבשבת פרשת 'בראשית' הוא בחדרה, וכך ידעו מראש להיערך. בחלק גדול מהמקרים סבא נשא עמו את כל האוכל לשבת, כדי לא להטריח איש. לעיתים היה מתגורר בחדר צדדי בבית הכנסת ועורך שם את כל סעודותיו.

"בהקשר זה אני חייב לספר סיפור מרעיש שממחיש את גדלותו. באחת משבתותיו בשרון, התארח אצל רב מקומי, יהודי תימני ירא שמים שהקפיד על קלה כבחמורה. סבא סמך עליו לחלוטין ואכל על שולחנו ללא חשש. המארחים ידעו שסבא כבר התרגל אפילו לאכול 'חילבה'.  
"באחת השבתות הוגשה החילבה כרגיל, אך למרבה הפלא, סבא התחמק בעדינות ולא טעם מהתבשיל. במוצ"ש נודע לרב התימני ממוכר החילבה, שבגלל לחץ של זמן, הוא פשוט שכח לעשר את זרעוני החילבה והכשיל יהודים באכילת טבל.

'דמותו הפלאית של הסבא הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, (שהשבוע חל יום הייארציט שלו) היתה ותישאר עבורנו סמל למסירות נפש למען הזולת, אהבת ישראל ואש של קדושה וטהרה'. כך פותח נכדו, מיודעינו מזכה הרבים הרה"ג ר' יוחנן בריזל, את דבריו בשיחה שכולה השראה על מידות טובות ושליחות שחבקה עשרות שנות נדודים בערים וישובים נידחים.

"כשאני מנסה להגדיר במילה אחת את הדמות של סבא זצ"ל, פותח הנכד, "המילה הראשונה שעולה לי בראש היא 'אש'. הסבא היה גאון עצום, מופלג בבקיאות נוראה בכל מכמני התורה הקדושה, אך מעל לכל - הוא היה 'יהודי חסידי עובד ד' בכל רמ"ח אבריו עם להט של קדושה בכל הליכותיו והנהגותיו'. הקדושה פשוט קרנה מהפנים שלו. לא היית צריך להכיר אותו לעומק כדי לחוש בכך; כל מי שהביט בו, הרגיש מיד שיש לו כוח רוחני כביר להשפיע על אנשים, לרומם אותם ולטעת בהם אמונה טהורה".

הרב יוחנן חוזר לאותם ימים רחוקים ומספר: "כדי להבין את מפעל חייו של סבא, צריך לחזור אל התקופה שבה ארץ ישראל הייתה מלאה ביישובים, מושבים וקיבוצים, שבהם המושג 'שבת' כמעט ולא היה קיים. באותם ימים, קרא אליו מרן החזון איש זצ"ל קבוצה נבחרת של שבעה תלמידי חכמים יראים ושלמים, והטיל עליהם משימה: לצאת ולזכות את ישראל, להשיב לב בנים על אבותם.

"הם היו מתפזרים מדי שבת, כל אחד ליישוב אחר. נושאים דרשות חוצבות להבות, עורכים 'זיץ' או 'טיש' בליל שבת, ולומדים עם הילדים. המטרה הייתה להכניס אווירה של שבת למקומות שבהם שררה קרירות. עם השנים, נשרו כולם מהמשימה התובענית הזו. הקושי הפיזי והריחוק מהבית עשו את שלהם. אך סבא נשאר היחיד מכל החבורה. הוא המשיך בפעילות הזאת בבדידות, ודבק בה בכל כוחותיו עד שנות זקנה ושיבה".

"מדי שבת היה סבא נודד למקום אחר - בבאר שבע,



הוא הסביר: 'בשבתות הללו נהוג שרבני הקהילות נושאים דרשות מרכזיות, ואני לא רוצה לפגוע בכבודם. אם אגיע כאורח מכובד מירושלים, הם עלולים לכבד אותי לדרוש במקומם, ואני בשום אופן אינני רוצה להמעיט ממעמדם.' "פעם נודע לו שבאחת הערים מכהן ראש עיר קשוח, שהציק מאוד לפעילות הקהילה החרדית ולרב המקומי. סבא בירר באיזה בית כנסת מתפלל ראש העיר, והגיע לשם בבוקר השבת מבלי להודיע לאיש. הוא עלה לדרוש, נשא דרשה מחממת לב, וכבש את לבבות השומעים.

"לאחר התפילה ניגשו אליו כולם, ובתוכם ראש העיר. הגבאים הציגו אותו: 'זה ראש העיר שלנו'. סבא הרעיף עליו כבוד מלכים, לחץ את ידו בחום וביקש ממנו להתלוות אליו לסיור קצר ברחובות העיר, כיוון שברצונו לראות את פועלו של ראש העיר.

"ראש העיר המוחמא הסכים בשמחה. במהלך הסיור הוא הראה לסבא את הכיכרות והגינות ששיפץ, וסבא שפע מחמאות. אך בין לבין, השחיל סבא בעדינות את נושא החזקת התורה.

"הוא נעצר, הביט לראש העיר בעיניים ואמר לו מכל הלב: 'תדע לך, אני ממש מקנא בך! מהתפקיד והמעמד שלך, אתה יכול להיות מגדולי מזכי הרבים! אתה יכול לתת סיוע לישיבות, לבתי כנסת ולנוער. כל לימוד התורה הזה שיתרבה בעיר יזקף לזכותך בשמים לנצח. אתה יכול בקדנציה אחת לצבור זכויות עצומות שאנשים רגילים לא צוברים כל ימי חייהם!'

"הדברים נאמרו בכזו עוצמה והערכה כנה, עד שחדרו הישר לליבו של ראש העיר. למחרת בבוקר, ביום ראשון, התייצב ראש העיר בישיבה שלה הציק כה רבות. הוא הוציא דף ועט, ושאל את ההנהלה המופתעת: 'איך אפשר לעזור לכם?'. מאותו יום ואילך, הוא הפך לגדול התומכים והמסייעים להפצת היהדות בעיר.

"כזה היה סבא", מסכם ר' יוחנן, "אש קודש יוקדת, שחיממה את הלבבות והאירה לכולם את הדרך."

"הרב התימני התקשר לסבא נרעש ונפחד, ובפיו טענה ניצחת: 'אני מבין שהרגשתם ברוח הקודש שהמאכל אסור ולכן נמנעתם מלאכול. אבל למה לא אמרתם גם לנו? הרי בני ביתי אכלו לא מעושר, למה כבודו לא הזהיר אותנו?'.

"תשובתו של סבא היא יסוד גדול בתורת המידות: 'לא היו לי הוכחות שהמאכל אסור, אלא רק הרגשה סתומה. באותו רגע עשיתי חשבון: הפרשת תרומות ומעשרות מירקות וזרעונים בזמן הזה היא חיוב מדרבנן. לעומת זאת, הלבנת פני חבירו ברבים - זה איסור ממש מדאורייתא! כשעמדתי בין חשש דרבנן לוודאי דאורייתא של פגיעה בנפש יהודי, העדפתי לשתוק ולא לפגוע בכם!'.

### ראיתי בעצמי שנים מאוחר יותר

"את הסיעתא דשמיא המופלאה שלו, ראיתי בעצמי שנים מאוחר יותר. סבא היה מאושפז במחלקה הפנימית ב'הדסה' בחול המועד סוכות. הגישו לו ארוחת בוקר חלבית על מגש, עם גבינה, לבן, ירקות ולחם.

"לפני שאכל, לפתע עצר וביקש ממני להשיג לו כף פלסטיק חד-פעמית. הוא סירב בשום אופן להשתמש בכף המתכת. אמרתי לו: 'סבא, הרי שומרים פה על כשרות קפדנית, ומדובר פה במאכל קר לחלוטין! הלבן והגבינה קרים, האם צריך להחמיר עד כדי כך?'.

"אבל סבא התעקש. נאלצתי להתרוצץ בין חדר האשפוז עד שמצאתי לו כף פלסטיק. הוא אכל, שבע ובירך בכוונה. כעבור שעה, הגיע עובד ניקיון דתי כדי לאסוף את הכלים. הוא ניגש למגש של סבא, ולפתע החוויר וזעק: 'מה זה?! איך הגיעה לכאן כף בשרית?! אז הבנתי ממה סבא ניצל, ואיזו שמירה עליונה חפפה עליו.

"הוא סבל ביזיונות שלא יאמנו. פעם הוא התארח לשבת באחד הקיבוצים שבו גרה קבוצה קטנה של מתחזקים. בעיצומה של השבת סיפרו לו שיש כמה קיבוצניקים שקוטפים פירות מעצי הפרי בחצר בית הכנסת. סבא הזדעזע. מתוך תמימות טהורה הוא יצא החוצה כדי להסביר להם שאסור לקטוף בשבת, בטוח שאם יסביר להם בדרכי נועם הם יחדלו. "אחד הקיבוצניקים, למראה הדמות הירושלמית שבאה להטיף לו מוסר, נתקף חמה שפוכה. הוא פשוט הרים מכוש ברזל שהיה מונח לידו, והחל לרדוף באמוק אחרי סבא! סבא נאלץ להימלט על נפשו כשהקיבוצניק דולק בעקבותיו והמכוש מונף אל על. רק בנס גלוי הוא הצליח למצוא מסתור ולהציל את חייו.

"ובכל זאת, היו שתי שבתות בשנה שבהן סבא הקפיד מאוד להישאר בירושלים: 'שבת הגדול' ו'שבת שובה'. כנשאל מדוע,

# 'ניומורה' לא התחילה את דרכה במעבדה קטנה וצנועה. היא גייסה עם הקמתה סכומי עתק של למעלה מ-500 מיליון דולר. המשקיעים הראשונים היו ה"אריזות" של זול-סטריט

סיפור אמיתי מהעולם העסקי שממחיש את הדרך הנכונה לעלות במעלות הרוחניות

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

וַיְהִי כִּי בָּרַב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה

מה קרה? במעבדות המקבילות, שבהן בדקו את השפעת החומר לטווח ארוך על בעלי חיים - ספציפית ארנבי מעבדה - התגלו כמה ארנבים שחוו תופעות לוואי קשות, כולל התכווצויות. הרגולטור הקפדני לא היסס. בעולם שבו עיקרון 'בריאות הציבור' הוא קודש קודשים, ה-רשות האמריקאית הטילה וטו מוחלט על המשך הניסוי בבני אדם עד לבירור מקיף. בשוק ההון, שבו אי-ודאות היא האויב הגדול ביותר, הבשורה הכתה גלים. מניית החברה התרסקה ביותר מחמישים אחוזים תוך שעות בודדות, ועשרות מיליוני דולרים של שווי שוק נמחקו כלא היו.

במצבים מעין אלו, ישנם שתי תגובות שונות לחלוטין מצד מנהלי חברות - תגובות המהוות, למעשה, מראה פסיכולוגי מדויקת לנפש האדם והתמודדותו עם משברים.

התגובה הראשונה והנפוצה, היא "מלחמת האגו של המדענים". פעמים רבות, מדענים ומייסדים שגילו מולקולה חדשה, פשוט מתאהבים בנוסחה של עצמם. הם השקיעו בה את שנותיהם היפות ביותר, את תמצית דמם, וכמובן - את גאווותם האינטלקטואלית. כשהם מקבלים את פקודת העצירה, הם מסרבים לקבל את המציאות. במקום לחשב מסלול מחדש, הם נכנסים למלחמה משפטית, ומדעית עיקשת, מלחמה שעלולה להימשך שנים. הם מגייסים חוות דעת מומחים מכל רחבי העולם, מוציאים מיליוני דולרים על עורכי דין ויחסי ציבור, ומנסים בכל כוחם להוכיח שהארנבים פשוט היו "ביום רע", ושגם 'בטוח' וגם 'אולי' הם היו חולים עוד לפני הניסוי, ובוודאי שפרוטוקול הבדיקה היה שגוי, ושכל העולם עקום - ורק הנוסחה המבריקה שלהם ישרה בתכלית. ומה קורה בינתיים? בזמן שהם מנהלים את מלחמת הכבוד הזו, המזומנים בקופה נגמרים, המשקיעים בורחים, והפרויקט כולו - יחד עם החברה - גווע ומת. העקשנות העיוורת להוכיח שהם צודקים, מביאה עליהם כליה.

## להוכיח שהארנבים היו חולים

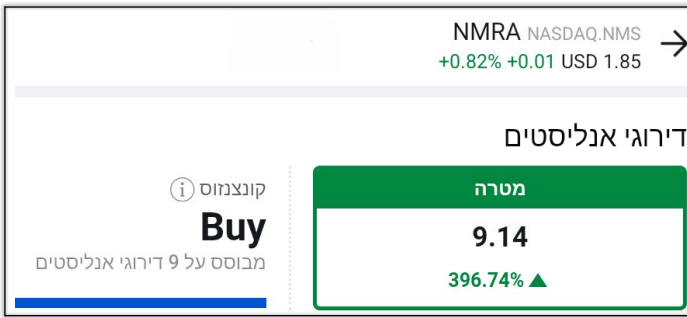
אולם, בחברת 'ניומורה' עמדה הנהלה מסוג אחר לחלוטין - הנהלה המורכבת מ"שועלי קרבות" פיננסיים ומדעיים, אנשים מפוכחים שידעו לקרוא את מפת המציאות נכוחה. ברגע שפקודת העצירה הגיעה, הם לא השלו את עצמם.

בעולם הפיננסי המודרני, ובעיקר בזירת המסחר של מניות חברות הביוטק - אותן חברות המוקדשות לפיתוח תרופות פורצות דרך, המשקיעים המקצועיים כבר רגילים לחיות על רכבת הרים של שינויים ותנודות חריפות. יום אחד המניה של החברה עשויה לנסוק במאות אחוזים בעקבות הודעה על ניסוי מוצלח, ולמחרת היא עלולה להתרסק אל עברי פי פחת בגלל תופעת לוואי בלתי צפויה.

לא מזמן חוו המשקיעים בבורסת הנאסד"ק האמריקאית דרמה מטלטלת שכזו בחברת ביוטק גדולה ומבטיחה בשם ניומורה (Neumora) הסיפור של ניומורה אינו עוד סיפור של חברת חלומות קטנה, אלא של תאגיד מחקר בסדר גודל עצום שנוסד מתוך חזון לשנות את פני הרפואה בתחום מחלות המוח ומערכת העצבים. כדאי להבין את גודל האירוע. 'ניומורה' לא התחילה את דרכה במעבדה קטנה וצנועה. היא נולדה אל תוך עולם של השקעות עתק, כשהיא מגייסת עם הקמתה סכומי עתק של למעלה מ-500 מיליון דולר. המשקיעים הראשונים שניצבו מאחוריה לא היו משקיעים פרטיים זעירים, אלא ה"אריזות" של זול-סטריט ותעשיית התרופות: קרנות הון אגדיות, וענקיות התרופות העולמית אמגן, שהשקיעה לבדה 100 מיליון דולר בחברה עוד בטרם הונפקה לציבור, בנוסף, שמות ענק כמו סופטבנק ועוד, הצטרפו לחגיגה ההשקעות הענקית. מתוך אמונה בטכנולוגיה הייחודית של ניומורה לפיתוח תרופות נוירולוגיות החברה פיתחה צנרת תרופות מבטיחה ביותר, וביניהן בלטה נוסחה חדשנית ונועזת שנועדה להוות פריצת דרך בטיפול במחלות נפש קשות. הם השקיעו במולקולה הזו הון עתק, עשרות אלפי שעות מחקר של טובי המוחות בעולם, ואף החלו לבחון אותה במסגרת ניסויים קליניים על בני אדם, כשנראה היה שההצלחה מאירה להם פנים. הציפיות בשמיים, וכולם חזו עתיד מזהיר.

## עצרו הכל מייד.

והנה, באחד הימים, הגיעה פקודה דרמטית מרשות התרופות האמריקאית (ה-FDA): - עצרו הכל מייד.



לפי היכולת של האדם לגלות גמישות מחשבתית, להכניע את האגו והגאווה, ולהתאים את עצמו לעבודת ה' האמיתית והמדויקת הנדרשת ממנו באותה עת.

אם אתה רואה שמשהו בחייך הרוחניים, בבין אדם לחברו, בשלום בית, או בהתפתחותך האישית תקוע לאורך זמן, חרף כל המאמצים - אל תבזבז את שנותיך היפות ואת כוחות הנפש היקרים שלך בלנסות להוכיח שהעולם אשם. קח את עצמך בידיים. שים את הגאווה ואת ה"מה יגידו" בצד. עשה "מחיקת ערך" מהירה לתוכנית שלא עבדה, וצא בגבורה לדרך חדשה. שנה את סגנון הלימוד, החלף חברותא שלא מתקדם, שנה את הגישה שלך כלפי הסובבים אותך. החכמה הגדולה ביותר בחיים היא לדעת מתי להרפות מהנוסחה הישנה, כדי לעלות על דרך המלך החדשה שהוכנה עבורך. ברגע שתשחרר את הסירוב להודות בטעות, תגלה שהקב"ה הכין לך "במגירה" נוסחאות נפלאות בהרבה, סדרי לימוד מתוקים מדבש ודרכי עבודה שיאירו את נשמתך ויפתחו לך שערי אורה, שפע, והצלחה בתורה וביראת שמיים. על יסוד זה בדיוק, של היכולת לנטוש את כישלונות העבר מבלי לשקוע בייאוש כותב רבינו יונה ב' יסוד התשובה'. רבינו יונה מסביר שהדרך האמיתית לשוב בתשובה היא לא להתעסק בכישלונות ובטעויות של אתמול, אלא לדעת למחוק אותם בתודעה, ללכת קדימה, ולפתוח דף חדש לחלוטין. וכך הוא כותב בזה הלשון:

"בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁלַף כָּל פְּשָׁעוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיַּעֲשֶׂה עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ כִּי הַיּוֹם נוֹלַד וְאֵין בְּיָדוֹ לֹא זְכוּת וְלֹא חוֹבָה, וְזֶה הַיּוֹם תְּחַלֵּת מַעֲשָׂיו, הַיּוֹם יִפְלֹס אוֹרְחוֹתָיו שְׁלֵא יִטּוּ מִעֲגֻלוֹתָיו מִדְרָךְ הַטּוֹב. וְדָרָךְ זֶה תִּבְיָאֲנוּ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי הוּא יַעֲשֶׂה עֲצָמוֹ כְּמִשְׁלֵךְ מַעֲלָיו כְּכֹד הָעוֹנוֹת וְעֲצָם הַחֲטָאִים אֲשֶׁר עָשָׂה, וְלֹא יִבְהִילוּהוּ רַעֲיוֹנָיו אֲשֶׁר לֹא יִנְיחוּהוּ לְשׁוֹב, כִּי יָבוֹשׁ מִחֲטָאָיו, כִּי יִחְשׁוֹב, אִיךָ אוֹכֵל לְהַעֲיִז פָּנָיו וְלְשׁוֹב, וְאֲנִי חֲטָאִי עוֹיָתִי וּפְשָׁעֹתִי, כְּזֹאת וְכְזֹאת עָשִׂיתִי... אֵל יִחְשׁוֹב כֵּן. כִּי הַמְּסִית יוֹשֵׁב פְּזָבוֹב בְּמִפְתָּחֵי הַלֵּב, מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו בְּכָל יוֹם, צוֹפֵה וּמְבִיט לְהַכְשִׁילוֹ וּמְשִׂים לְבוֹ לַעֲצָה הָרַעָה הַזֹּאת"

אל לנו להיות כבולים לנוסחאות שניסינו וכשלו, או לטעויות העבר שמכבידות עלינו. הגבורה האמיתית היא ביכולת לקום, להכיר במציאות כפי שהיא, ולצעוד בנחישות, "כאילו היום נולד", אל עבר דרך המלך.

הם הביטו בנתונים המאכזבים. הם ספגו את הכאב של עזיבת שנות מחקר רבות ואת האי-נעימות הצורבת מול משקיעי הענק שהזרימו לחברה מאות מיליוני דולרים. אבל - וזה ההבדל הגדול - הם לא בזבזו אפילו שבוע אחד בניסיונות סרק להוכיח שהארנבים היו חולים או שהממסד טועה. הם הבינו את המצב, הניחו את האגו בצד, וביצעו 'מחיקה'. הם דפדפו את הדף באומץ, ושלפו מיד מהמגירה את תוכנית הגיבוי שלהם: מיקוד כל משאבי החברה בתרופת הדגל השנייה שלהם. הם יצאו לדרך חדשה ומבטיחה, כשהם משאירים את הכישלון בעבר ולא נותנים לו לגרור אותם אל המצולות. התוצאה של הגמישות הזו? בתקופה הקרובה עומדות להתפרסם תוצאות הניסויים החדשים של התרופה החלופית שלהם. האנליסטים הבכירים בוול-סטריט, החוקרים ועוקבים בדריכות אחרי התפתחות החברה, מעריכים כי אם החברה תצליח במשימתה החדשה, יש לה פוטנציאל לזנק ב-400% משווייה הנוכחי. המשל הזה, המגיע לכאורה מעולמות המסחר הקרים, נושא בחובו יסוד עצום. זהו יסוד הנוגע ישירות לחייו של כל אדם באשר הוא המבקש באמת ובתמים לעלות במסילה העולה בית ה'. כמה פעמים בחיינו קורה לאדם שהוא "ננעל" על נוסחה מסוימת? אדם צעיר נכנס לשיבה או אברך לכולל, וקובע לעצמו סדר לימוד מסוים, נוקשה ושאפתני, אדם מחליט לאמץ לעצמו קבלה מסוימת, או דרך ספציפית בעבודת המידות. הוא בטוח, מעל לכל ספק, שזוהי "נוסחת הפלא" הבלעדית שתביא אותו אל השלימות הרוחנית המיוחלת. הוא משקיע בה את כל מרצו, והנה - המציאות טופחת על פניו.

### ואפילו צועקים לו משמים: 'עצור'

משהו שם תקוע. הלימוד לא כל כך הולך, ההבנה אינה מאירה. לעיתים הוא מגלה שהאוירה החברתית מסביב, או הסגנון הספציפי של המקום, אינם מתאימים בעליל למבנה ולכוחות נפשו הייחודיים. החיים מאותתים לו, ואפילו צועקים לו משמים: 'עצור'

בשלב הקריטי הזה, היצר הרע מתלבש בבגדי "המדען המאוהב בנוסחה של עצמו". במקום לעצור ולחשב מסלול, האדם מתחיל לנהל מלחמה התשה חסרת תוחלת נגד המציאות. הוא מנסה להוכיח לעצמו ולסביבתו שהעולם עקום, שהשיבה לא בסדר, שהחברים אשמים, שהתקופה קשה, שהרבנים אינם מבינים אותו, ושהעולם כולו שרוי ב"יום רע". הוא מתעקש להישאר בדיוק באותו מקום, באותו דפוס התנהגות פגום או סדר לימוד שאינו תואם את מידותיו, מתוך אשליה שאם הוא רק ימשיך להתווכח, ויוכיח שהוא צודק - המציאות איכשהו תשתנה ותתיישר לפי הנוסחה שלו. אך האמת היא שאין האדם נמדד לפי היכולת שלו "לנצח" את המציאות או לשבור אותה. הגדולה האמיתית נמדדת

## מה הכינוי הזה לכנענים כי לחמנו הם

אוצרות הפרשה מהרב שלמה קולדצקי שליט"א



וְאַתֶּם אֵל תִּירָאוּ  
 אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי  
 לְחַמְנוּ הֵם (י"ב)

יש להקשות  
 מה הכינוי הזה  
 לכנענים כי  
 לחמנו הם. למה

לא כי שולחן הם? וי"ל שכידוע ה'מן' טבעו  
 היה שכשחם השמש הוא נמס, וזה מה שאמר  
 יהושע תדעו לכם שהם כמו הלחם שלנו (כי  
 המן הוא היה לחמם במדבר) וברגע שה' יחם  
 עליהם וה' נקרא שמש כמו"ש בתהילים (פד)  
 כי שמש ומגן ה' אלוקים, ואז סר צלם מעליהם  
 והיינו שאז הם ימסו. ולא יוכלו עוד לנו.

### מאי ועשו הרי יש דין ללבוש ציצית

דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעִשׂוּ לָהֶם  
 צִיצִית (י"ג)

יש להקשות א. מה הכפלות דבר ואמרת.  
 ועוד מאי ועשו הרי יש דין ללבוש ציצית. וי"ל  
 דהנה הדין הוא שאע"פ שנשים פטורות מציצית  
 הן יכולות לעשות החוטים לשמה (שו"ע יא).  
 והנה ברש"י שמות יט מובא על הפסוק כה  
 תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל. לבית  
 יעקב - אלו הנשים, תאמר להם בלשון רכה.  
 ודיבור שהוא לשון קשה הוא מתייחס לבנים.  
 וי"ל, אומר הרע"א, שגם כאן, דבר אל בני  
 ישראל זה עיקר מצוות ציצית, ואמרת אליהם  
 זה לבנות, ועשו להם ציצית והיינו שהבנות  
 יכולות לעשות את הציצית.

(מתוך גליונו תשפה)

## קודם בכו כל כך, ולפתע עולים לראש ההר, מה קרה - איך מתהפכים עד כדי כך?

פנינים מהגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל



וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לְאָמֹר הֲנַנּוּ וְעָלִינוּ  
 אֶל הַמָּקוֹם (י"ד)

תראו בפרשתנו חידוש מעניין. אין לנו אפשרות  
 רחבה לדבר על פרשת מרגלים אבל מעט בכל זאת:  
 בתחילה נאמר בפסוקים כי הם בכו "ויבכו העם  
 בלילה ההוא" הם בכו וכאבו באמרו "ניתנה ראש  
 ונשובה מצרימה" לא מעוניינים לא רוצים לעלות.  
 כל כך נרתעו מהכניסה לארץ ישראל, עד שיהושע  
 וכלב קרעו בגדיהם וטענו לעומתם: "אם חפץ בנו ה'

והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש אך בה'  
 אל תמרודו ואתם אל תיראו!" אך התחנונים של יהושע וכלב נפלו על אזניים  
 ערלות. "ויפול משה ואהרן על פניהם לפני כל עדת בני ישראל" לא הועילו, הם  
 פחדו ובכו.

ואז מה התרחש? רבותי, נשמע היטב.

ה' הרי רצה להענישם, ומשה רבינו עמד בתפילה, אמר לו הקב"ה נכון אני סולח  
 אבל "חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ וכו'" - ארבעים שנה תשארו במדבר,  
 אנשי הדור הזה ימותו במדבר, רק בניהם יכנסו לארץ ישראל!.

נו, עכשיו כבר אין מה לעלות לארץ ישראל, ה' גזר ארבעים שנה במדבר,  
 אך הנה "וישכימו בבוקר ויעלו אל ראש ההר לאמור - הגנו ועלינו אל המקום  
 אשר אמר ה'". משה רבינו ביקש מהם כי לא יעלו "למה זה אתם עוברים את  
 פי ה' והיא לא תצלח אל תעלו כי אין ה' בקרבכם" הם לא שמעו, עלו, "וירד  
 העמלקי והכנעני היושב בהר ההוא ויכום ויכתום עד חרמה" מהפך כזה, 'הגנו  
 ועלינו' קודם בכו כל כך, כלל לא חשבו לעלות, ולפתע עולים לראש ההר, מה  
 קרה - איך מתהפכים עד כדי כך?

התשובה, יצר הרע הלך. כאשר היה ציווי ה' לעלות, יצר הרע עבד בכל הכח  
 "ויבכו" כשהתבטל ציווי ה' ואין יצר הרע, לפתע כל הפחד מהערים הגדולות  
 והבצורות וילידי הענק - נמוג. עכשיו הם רוצים לעלות בכל ליבם.

אמש, כאשר הייתי בחוץ לארץ אמרתי להם לדוגמא כיצד אפשר למשש את  
 קיומו של יצר הרע בידיים:

ברחוב ובבית - ביום ובלילה ישנה מצוה של "והגית יומם ולילה" כמובן. היצר  
 בא ומטמין במח דברים בטלים. כדי שלא ילמדו תורה, אך הנה במקומות האסורים  
 כגון בבית המרחץ או ב'בית הכבוד', פעמים רבות מוצא אדם את עצמו מהרהר  
 בתורה... כיצד הגיעו לשם הגמרא והחומש?...! הנה מציאות כזו באותו אדם ממש:  
 היכן שיש לו מצוה ללמוד אינו לומד והיכן שיש מצוה להישמר מהרהור תורה,  
 לפתע מישהו דואג ל"והגית בו יומם ולילה"...

(מתוך 'להגיד')



## מה מביאים על כל קורבן בקר וצאן

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א -ב.

- א. שם אחד מילידי הענק? א חימן.
- ב. הימים בהם נשלחו המרגלים היו ימי? ביכורי הענבים.
- ג. שמות שלושה מהמרגלים? גדי, גאואל, גדיאל.
- ד. הוציאו שם רע? דיבה.
- ה. המרגל שלא חטא בחטא המרגלים? הושע.
- ו. " \_\_\_\_\_ לא תצלח?" והיא.
- ז. מה המרגלים כרתו בנחל אשכול? זמורה.
- ח. הקב"ה נשבע במילים? ח י אני.
- ט. " \_\_\_\_\_ הארץ מאוד מאוד?" טובה.
- י. למי הוסיף משה אות לשמו? יהושוע.
- כ. המרגלים יצאו לתור את ארץ? כנען.
- ל. מילה נרדפת ללחפש? לתור.
- מ. על כל קורבן בקר וצאן מביאים? מנחה.
- נ. אביו של יהושוע? נון.
- ס. המרכיב העיקרי במנחה? סולת.
- ע. ממנה מפרישים חלה? עריסותיכם.
- פ. על הציצית שמו? פתיל.
- צ. חברון נבנתה 7 שנים לפני? צוער.
- ק. מה עשו כלב בן יפונה ויהושוע לאחר שחזרו? קרעו בגדיהם.
- ר. אחד הפירות שהביאו המרגלים? רימון.
- ש. אחד מילידי הענק? שישי.
- ת. מן הגורן צריך להרים? תרומה.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי תשפ"ה)

## הרי עכשיו נתבשרו שלא יכנסו לארץ, ואיך שייך לצוות אותם על מצוות שנוהגות רק בארץ?

פניני הפרשה מהרב הנניח צ'ולק שליט"א



קרדיט: ישראל ברדוגו

כי תבאו אל ארץ מושבתכם (ט"ז)

יש להקשות: הרי עכשיו נתבשרו שלא יכנסו לארץ, ואיך שייך לצוות אותם על מצוות שנוהגות רק כשנכנסים לארץ? ועוד קשה מה'תנא דבי אליהו' (פכ"ט) שמשה רבינו שאל את הקב"ה איך ינחם את ישראל על הגזירה שלא יכנסו לארץ, וא"ל הקב"ה: תנחמם בתורה שנאמר בה 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', ונאמר 'כי תבואו אל ארץ

מושבותיכם'. וקשה היאך שייך לשמחם ולנחמם בתורה, בפרשה שכל כולה דינים הנוהגים לאחר כניסתם לארץ, והרי עכשיו הם אבלים שאין זוכים להיכנס לארץ.

ביאר רבי משה שמואל שפירא זצ"ל דמוכח מכאן יסוד גדול: אמנם בני"י יושבים באבלם, אכן בשעה שמשה אומר דברי תורה חדשים - אין מקום למחשבה אחרת, דשמחת התורה ממלאת את לב העוסקים בה, עד שעובר מהם הצער ושכחו כי באבל הם. ואפילו שעוסקים בדברי תורה המדברים על הכניסה לא"י, וזוהי סיבת אבלותם, מכל מקום דברי תורה משמחים ושוכחים מכל האבלות. עוד יש לבאר שהנחמה בזה שניתנו להם פרשיות אלו, דאף שהם לא יזכו לקיימן - מ"מ כשיתעסקו בהן יזכו לפחות לבחינה ש'כל העוסק בתורת נסכים כאילו קיימה' (הארות משולחן גבוה).

### האם יש ענין שיהיו לאדם נעליים מיוחדות לשבת?

וימצאו איש מקצת עציים כיום השפ"ה (ט"ז)

כתב ב'כלבו' (ס' ל"א): מובא ברמ"א (או"ח ס' ש"א) כתב הר' אשר ז"ל: מנהג כל ישראל שלא לצאת בשבת בלי מנעלים ובלי טלית או גלימא, והטעם - כדי שיזכור שהוא יום שבת קדוש לאלוקינו ולא יבוא לחילול שבת, וע"ז חטא המקושש על שלא נהג במנהג זה ויצא בלא טליתו ולא היה לו אות, וע"כ נסמכה פר' מקושש לפר' ציצית. וב'חשוקי חמד' (סוכה תט"ו) כתב: לשיטת הפוסקים שאין צריך להחליף נעליים, דב'צפנת פענח' עה"פ 'לא בלו שמלותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגליך', הקשה מדוע בשמלה כתוב לשון רבים ובנעל לשון יחיד, ותירץ לדעות דאין צריך נעל מיוחדת לשבת, דבבגד היו צריכים שניים - אחד לחול ואחד לשבת, ולכן כתוב לשו' רבים, אך בנעליים אין צריך. וב'קיצור השל"ה כתב: אף חגורה, סנדל וכובע יהיה לו מיוחדים לשבת. כן כתב ה'פלא יועץ' שיהיו לו מנעלים מיוחדים לשבת, וכן ב'כף החיים', אחר שהביא דברי הר"ב פעלים' שאין צריך להחליף נעליים, כתב: מיהו מידת חסידות להחליף אף מנעלים (מעדני אשר).

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

## הגרי"ח זוננפלד זצ"ל היה מנשק את הציצית בבית המרחץ

וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית (ט"ו)

ברור שלא יקרה לו שום רע במשך היום, וגם אם נופלות פצצות הוא נמצא במקלט של בצל כנפיק יחסיון (וגם הבחורים שעדיין אינם לובשים טלית גדול, הרי הם לובשים טלית קטן ... והרי העיקר הוא המכוון שבדבר, להכניס עצמו תחת חסות של כנפי השכינה).

(באר הפרשה' שלח תשפה)

### אמר החזון איש: תורה לבחורים לדקדק במצוות ציצית בהידור

וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ד' (ט"ו)

רבי מנחם מענדל מרימנוב כותב בספרו: ציצית היא סגולה לכל, לבל יתורו אחרי לבבם ועיניהם סרסורי דעבירה". 'החפץ חיים' ב'שמירת הלשון', ג"כ הביא שהדרך להינצל מהיצר הרע עוברת דרך הציצית וז"ל שם: "מה נכון הוא לראות הציצית כמה פעמים ביום, ובפרט בעת שעולה איזו מחשבה שאינה טהורה על ליבו או כעס, טוב מאוד להסתכל אז בציצית, ואז יפקע היצר". ומובא ב'פאר הדור' על החזון איש שאב אחד הגיע עם בנו לחזון איש ותינה בפניו את צרתו, שבנו אינו לומד ואף אינו מעוניין להתפלל כדבעי, החזון איש הרהר וחשב וענה לו: "תבדוק את הציצית של הבן שלך, ואם אין זה מהודר תקנה לו ציצית חדשה, וזה ישפיע על היר"ש שלו!". ואכן כך היה, האב קנה לבנו ציצית מהודרת, ואט אט החל הבן להתעלות יותר בתורה ובתפילה.

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ היה מכהן כראש ישיבה ב'תפארת ציון' הוא הבחין בסדקים רוחניים שהיו בבחורים בתקופה מסוימת. הוא פנה למרן ה'חזון איש' להתיעץ אתו איך להעלות את הבחורים על דרך טובה. אמר החזון איש "תורה לבחורים לדקדק במצוות ציצית בהידור. מצות ציצית משפיעה אוצרות יראת שמים על המדקדקים בה". ר' מיכל יהודה עשה כעצתו, הוא הדריך את הבחורים להקפיד על מצות ציצית, ותוך זמן קצר היה שינוי מבורך. הבחורים התחזקו ונהייתה אורח רצינית.

(הרב שלמה קולדצקי בגליונו תשפה)

הגרי"ח זוננפלד זצ"ל היה מנשק את הציצית בבית המרחץ לפני שפשטה וכן מיד כשלבשה. והנה אחד מביטויי החביבות שמחבבים ישראל את המצוות הוא הנישוק. בנ"י מבטאים בעוז את חביבותם למצוה בכך שהם מנשקים ומראים עד כמה חביבה ויקרה היא להם, והיות והגרי"ח פשט מעליו את הציצית ונפרד מהמצוה, רצה להביע כמה קשה פרידתו מהציצית. ומוצאים אנו במצות תפילין (או"ח כ"ח) 'מנהג חכמים לנשק התפילין בעת הנחתן ובעת חליצתן'. עפ"י דברים אלו לומדים אנו כי היהודי, בנשקו חפצי מצוה, מראה הוא בכך התקשרותו למצוה עד שהוא חש כי נפשו קשורה בה. כן מוצאים אנו ברמ"א (ס' כ"ד בשם ה'בית יוסף'): גם נוהגים קצת אנשים לנשק הציצית בעת שרואה בהן משום חיוב מצוה.

(הרב חנניה צולק בגליונו)

### הוא מכניס את עצמו במקלט - במחסה של הקב"ה

וּבְנֵי אֲדָם כָּצִל כְּנֶפֶךְ יַחֲסִיּוֹן (תהלים ט"ו)

מובא בספר פניני יחזקאל להגר"י אברמסקי זצ"ל, שבימי קדם כשהיו פוגרומים בלונדון (כשהר"י היה דר שם), אמר שהוא מתחזק בזה שהוא לובש הטלית, ואומר בצל כנפיק יחסיון, ומרגיש אז ממש שמור בצל הקב"ה, וכה אמר אני מתעטף בבוא כל עולמים.

וז"ל: לפני חמישים שנה, היו בלונדון הפצצות נוראות... ותמיד הוא היה אומר את זה, כשאני אומר כל בוקר בלבישת הטלית את הפסוק 'מה יקר חסדך אלוקים ובני אדם בצל כנפיק יחסיון', אני אומר בזה לקב"ה, שהטלית מרמזת שכן אדם מכניס את עצמו תחת 'חסות' של בצל כנפיק, הטלית, הארבע כנפות, מרמז שהאדם מכניס את עצמו לחסות - יש לו מגן, יש לו מקלט, (והיכן -) בצל כנפי השכינה, ומכיון שכשהוא לובש את הטלית בבוקר והוא אומר בצל כנפיק יחסיון, הוא מכניס את עצמו במקלט - במחסה של הקב"ה,

# וְעִשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵי בְּגֵדֵיהֶם לְדַרְתָּם (טו)

## אני יושב כל פעם, כמה דקות מול חוטי הציצית ומתבונן בהם.

מאת: אהרן יהודה וייסר



מאת: סיפר לי ת"ח אחד. אני רוצה להיות 'תמים תהיה עם ד' אלוקיך' אז אני משתדל לעשות כל מיני דברים בתמימות ובפשטות מעבר למה שמחויבים. קח למשל מצוות ציצית כתוב בפסוק 'וראיתם אותו וזכרתם וגו'. אז אני פשוט יושב כל פעם, כמה דקות מול חוטי הציצית ומסתכל ומתבונן בהם. מסתכל על הקשירות, החוטים, החוט המתעגל סביב, ואומר לעצמי, הקב"ה בורא כל העולמים זיכה אותנו, עכשיו, ביד שלי במשהו עילאי שאני אפילו לא יכול להבין מה זה. ופתאום אתה מרגיש חיבור ושמחה במצווה שאין כמותה. בעניין השמחה הציצית, ועבודת הבורא קראתי פעם שיחה של הגאון רבי צבי שרלין שליט"א, תלמידו המובהק של מרן הגאון רבי חיים פנחס שינברג זצ"ל, והוא סיפר פעם:

"זכיתי להסתופף בצלו של מורי ורבי מרן הגר"ח פ"י שינברג זצ"ל, במשך קרוב ל-50 שנה, והתכונה הכי בולטת אצלו היתה השמחה בעבודת ה'. הוא היה שש ושמח על כל מצווה ומצווה. כשהוא אמר שיעור הוא היה שמח, כשהתפלל הוא היה שמח, כשהלך לשבע ברכות או לחתונה, תמיד היתה נהרה של שמחה על פניו, וזה השפיע גם עלינו, התלמידים.

ואז הוא נשאל מה היה הסוד של הציציות שלו?, האם הוא פעם דיבר על זה והסביר למה הוא לובש כל כך הרבה ציציות?

"הוא לא הסכים אף פעם להסביר. זה היה הסוד שלו, והגישה שלו היתה שלא חייבים לגלות סודות. אבל כשהוא ראה בחורים שניסו לחקות אותו וללבוש מספר ציציות, הוא היה גוער בהם ומונע אותם מזה. הוא היה קורא לכזה בחור ומורה לו להסיר מעליו מיד את הציציות, להשאיר רק אחת".

ומה לגבי מספר הציציות שלבש, אתם יודעים לומר כמה זה היה?

"הוא לא היה מוגבל למספר מסוים. הוא לבש כמה שהצליח... בשנים הטובות כשהוא היה בריא וחזק, הוא היה לובש כ-200 ציציות, היו לו בערך 80 'טלית קטן', ועוד 30 'טלית גדול' בערך. אני זוכר שפעם נכנסתי אליו כדי לדון עמו באיזו שאלה בחושן משפט שהיה נוגעת לקרובי משפחה שלי, וראיתי אותו יושב, אבל לא הצלחתי למצוא את הראש שלו, כי היו עליו כל כך הרבה טליתות, שפשוט היה קשה למצוא את הפנים שלו כדי לדבר איתו פנים אל פנים... הוא היה מחבר את הציציות זו לזו עם סיכות ביטחון ענקיות באורך של 20 סנטימטר.

"פעם היה צריך לעבור בדיקה אצל רופא, והרופא ביקש ממנו לפשוט את בגדיו, ויצא לרגע מהחדר. כשנכנס חזרה הוא ראה איש צנום וכחוש במקום האיש השמן שהיה בחדר קודם לכן, ולא הבין מה קרה. להיכן נעלם המטופל הקודם, ומהיכן הגיע פתאום מטופל חדש. לקח לו זמן עד שהבין שזה אותו אדם...".

"במיוחד היתה לו שמחה(ה בלימוד התורה, והוא לימד אותנו לשמוח. כשבחור היה שואל שאלה טובה הוא היה מצווה עליו: "תשמח! תשמח עם הקושיא! תשמח עם התירוץ!". באופן כללי הוא דיבר על עבודת ה' בשמחה, והיה חוזר ואומר שעבודת ה' לא יכולה להיות שלא בשמחה.



## ולפתע היא החליקה מידו והתנפצה לרסיסים



הגאון  
רבי יעקב  
טרייצקי זצ"ל,  
סיפר פעם  
אודות סבו  
הגדול, אחד  
מנקיי הדעת  
ומאורי התורה  
שבירושלים,  
הגאון הצדיק  
רבי ישעיהו

חשין זצ"ל, כי פעם אירע שאחד הילדים בבית  
אחז בידו כוס זכוכית, ולפתע היא החליקה מידו  
והתנפצה לרסיסים בקול רעש גדול.

במקום להתרגז ולהתרעם, הגיב רבי ישעיהו  
בחיוך: "נו, מוטב שהכוס נשברה, הרי בלאו הכי  
איני חפץ להחזיק בביתי חפצים כה מוזלים  
ופשוטים שעלולים להישבר מכל נפילה..."

כך, בעינו הטובה הצליח רבי ישעיהו לקחת  
מקרה לא מזהיר במיוחד, שהיה עלול להביאו  
באופן טבעי לידי כעס ורגזנות על רשלנות הילד,  
או לידי צער על איבוד ממונו, בזמנים כה קשים  
ודחוקים שהיו אז בירושלים. אך בהסתכלותו  
החיובית הפך את הקערה על פיה, ונתן לילד  
תחושה כאילו הוא בכלל היטיב עמו, ואין כאן  
מקום לכעס, צער או בהלה, ובכך הותיר את  
השלוחה בבית.

כאשר האדם מסתכל על כל פרט ומאורע בחייו  
בעין טובה, חייו הם חיי אושר ושלוחה. הוא רואה  
הכל חיובי, הוא לא חושד במישהו שמחפש להרע  
או להציק לו, וכמובן לא מחפש להרע או להציק  
לאחרים. כך גם את מה שעובר עליו הוא מקבל  
בטוב ובאמונה, ורואה בזה חסדי השם שמלויים  
אותו כל העת.

(הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א 'אוצרותיהם אמלא')

## פעם, מרן הרב שטיינמן, לקח אותי בצד, בבית שלו



מרן המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א:  
אספר לכם דוגמה שתדעו כמה מילה טובה  
מרוממת, מחזקת. אני הייתי גם באמריקה,  
לא עליכם, והייתי שם המשגיח בשיבת  
מיר. אז כדרכו של עולם, עמדתי לעיתים  
בפתח בית המדרש בתחילת הסדר, לראות  
מי בא ומי לא בא. אותו זמן הגיע אחד  
שהיה עורך דין מבוגר, והוא נכנס לשיבה  
ללמוד. והוא אחר. אז שאלתי אותו: למה  
אחרת? הרי הסדר כבר התחיל, הוא אמר

תירוץ כלשהו, אני אפילו כבר לא זוכר מה. אחרי כמה זמן, הוא ניגש  
ואמר לי: אתה לא יודע כמה חיזוק היה לי מזה שאתה שאלת אותי.  
אמרתי לו: מה חיזוק? בדיוק להיפך, הרי ביקרתי אותך! הוא אמר: אני  
ראיתי שאני תופס מקום. אני בישיבה כל כך גדולה, של שלוש מאות  
בחורים, אני לא שם איזה בורג קטן. גם עלי חושבים, גם אני זה...  
זה מדברים על אחד שכבר היה עורך דין, אדם מבוגר, כל כך התשומת  
לב הזאת נתנה לו. אז אנחנו יכולים לקיים את זה בכל צעד ושעל.  
אחד אומר קושיה טובה, תירוץ טוב - לא לעקם את האף: נו נו, אגאנץ'  
גוט, להיפך, לשבח! להגיד שזה טוב, תרומם! אז אתה "מזכה הרבים".  
פעם, אבדל לחיים, מרן הרב שטיינמן, לקח אותי בצד, בבית שלו,  
אני לא יודע למה, למה הוא עשה את זה בצד ככה, אני לא יודע עד  
היום. אבל הוא אמר לי: דע לך, שהדבר הכי גדול בעולם זה זיכוי  
הרבים. מה זה זיכוי הרבים? לתת לו כסף? את זה אני מוסיף, אין  
לכם זיכוי הרבים יותר מזה, ממה שמזכים את השני בלימוד התורה  
הקדושה זה הכל.

אז אם אתה אומר מילה טובה, אתה משבח, הוא אומר איזה תירוץ:  
"זה סברא טובה, באמת סברא טובה", "זה מויראדיג, זה משמח אותו  
ונותן לו. והגאון כותב בסוף האיגרת: "רוב התורה לשמח לאדם".  
זה רואים בתורה, לשמח לאדם, לשמח את השני. אינשי בדיחי אנן,  
שמחים ומשמחים, זה בני עולם הבא, כמו שהגמרא אומרת. וממילא,  
לנו יש את ההיכי תמצוי בכל צעד ושעל. ההוא אמר לך סברא, אמר  
לך קושיה, אמר לך זה - לשבח, לרצות, לתת לזה, זה מוסיף לו  
הרבה. לא להיפך, אתה תעקם את האף.. אני שומע אני שומע, כן,  
הוא שמע, יופי...

(משא הכנה למתן תורתנו ב'ארחות תורה' מתוך 'בעניני דיומא' גליון 346)

## תתאר לעצמך שלא היו לי נדודי שינה

מספרים שהסבא מנובהרדוק זצ"ל הגיע פעם לאיזושהי עיירה, וכמובן לא הכין לעצמו מקום אכסניה. הוא התיישב בבית הכנסת, מבלי שיהיה לו מה לאכול והיכן לישון.

באותו לילה, העשיר שבאותה עיירה סבל מנדודי שינה. הוא קם ממיטתו באמצע הלילה, הלך לבית הכנסת, ומצא את שם את הסבא מנובהרדוק. שאל אותו העשיר: "מה אתה עושה כאן?" "אני אורח כאן", השיב הסבא. "איפה אתה אוכל וישן?" הוסיף העשיר להתעניין.

אין לי מקום", השיב הסבא. והעשיר הזמין אותו לביתו ונתן לו לאכול ולשתות.

אחרי האוכל, שאל העשיר את אורחו: "מדוע לא הזמנת לעצמך מראש מקום באיזושהי אכסניה?" 'אצלנו בנובהרדוק', הסביר הסבא, "עובדים על נושא האמונה והביטחון. לא מזמינים מקום מראש, אלא סומכים על הקב"ה שיסדר את הכל לטובה".

"אינני מבין אותך", תמה האיש, תתאר לעצמך שלא היו לי נדודי שינה - מאיפה היית משיג באמצע הלילה מקום לאכול ולישון?"

אמר הסבא: במקום בו ניתן לראות עין בעין את שכר האמונה - אתה רואה עין בעין איך הקב"ה דאג לסבא מנובהרדוק, שבטח בו, לאכסניה, והביא על בעל האכסניה נדודי שינה, והוא - במקום לראות את שכר האמונה במוחש - שואל שאלות...

טוב לחסות בה' - החוסה בה' זוכה לראות במוחש את שכר האמונה והביטחון בה'.

(מתוך 'טוב,טוב,טוב. הטוב. בהוצאת 'פה נוף')

## היתה חזקה יותר ממאה טנקים שועטים בקרב



קרדיט: מוסדות אור החיים

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א: בישיבת אור החיים נערך כנס, והגיעו אליו בחורי חמד מכל קצות הארץ. אחד מאברכי הישיבה, מלא וגדוש בתורה והלכה, סיפר לנוכחים את סיפורו האישי:

הוא התחנך במקומות רחוקים מתורה, בלי שום סממן יהודי, ואף על פי כן חש תמיד שהאמונה נטועה בלבו. הוא שירת כקצין בצבא. במהלך מלחמת לבנון השנייה אירעו לו ניסים גדולים וראה במוחש את השגחתו הפרטית של ה'.

ואז הגיע המפנה הגדול. "כשנכנסתי בשערי אור החיים, התגלה לנגד עיני מחזה מופעים: בית המדרש היה מלא במאות תלמידי ישיבה שלמדו בשאון רב. איזו עוצמה! נהמת התורה שעלתה מבית המדרש היתה חזקה יותר ממאה טנקים שועטים בקרב..."

"בחסדי שמים, נכנסתי ללמוד בישיבה וזכיתי להתעלות בתורה. אני מרגיש שכל רגע שאני בישיבה הוא נס גדול יותר מכל הניסים שהיו לי בצבא... אני מרגיש שה' נותן לי יד בכל צעד ושעל".

הנס הגדול ביותר הוא הזכות הגדולה להיות מיושבי בית המדרש. יש כאלה שנולדו לתוך המסלול הזה, זהו מהלך טבעי עבורם. אך ישנם כאלה שהגיעו ממרחק, אלא שבשלב מסוים הם השליכו מאחורי גוּם את כל הבלי העולם הזה ובחרו להסתופף בחצרות בית ה'. ועל כך אמר דוד המלך (תהילים פד) "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלוקי".

(מתוך 'משכני' נשא)

## נמצא גם אצלנו מין יצר הרע זה

כאשר נתבונן היטב נמצא, שכל זה המעוות של מרגלים נמצא גם אצלנו מין יצר הרע זה...

והנה ידוע, שדרך הנצח להתהפך בתהפוכותיו, ולכך הוא יושב על שני מפתחי הלב (ברכות ס"א), דהיינו לפעמים הוא מפיל גאות בלב האדם לחשב בנפשו שהוא מיראי ה' ואפשר אף מאוהביו, וכשהוא מתבונן באדם, שרואה להתחזק באיזה ענין לכבוד ה' יתברך בדרך האוהב הנאמן, הוא מפיל עצבות בלב האדם, וחושב שזו המצוה או הענין אין גאות לו, ורק לקדושים אשר בארץ הוא, אבל לא לקטנים כמוהו, ומוליד פרעיוניו פעולות מנגות אשר עשה בימי קדם, ואף שבמה פעמים התחרט והתמרמר על זה, דבר זה משכיח, והוא אינו מוכירו רק בדרך שנאות לו לענינו לשיטתו כדי להקמינו ולהשפילו בדתו, שלא תהיה לו שום תשוקה למצוה הריאה.

ואף כאן, כשבאו לנגל הארץ, התנבך הוצר עליהם לומר: לנצח עם רב כזה וגבורים כאלו, צריך לזה זכות גדולה ונוראה, אבל לא לאנשים כמונו, שזה מקרוב עשינו העגל וגם בשר תאוה. הגם ששכר עשו תשובה וכבו הרבה כפי...

הנה ככל מענות אלה בא הנצח הרע על האדם כדי ליאשו ולהקמינו, שיהיה מתרשל מעבודת ה' יתברך.

(שמירת הלשון פרק ט)



# הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**עֲמַדְנוּ סְבִיב הַנְּצִיג שְׁלָנוּ, וְכָל אֶחָד נָתַן לוֹ עֲצוֹת שֶׁל זָהָב לְנִצְחוֹן:  
"תְּדַגֵּישׁ אֶת הַשִּׁנַּיִם שֶׁל הַנְּחָשׁ!", "תְּסַבֵּיר לָהֶם כִּמָּה מִפְחִיד צִירְנוּ אֶת  
טְפוֹת הָרַעַל!". רְצִינוּ שְׁכַלְכֶם יִדְעוּ שְׁאַנְחָנוּ עֲשִׂינוּ אֶת הַדְּבָר הַיָּפֶה בְּיוֹתֵר.**

**חיים ויענקי מספרים על הנחש, החצים והאש ותחרות המלים הטובות**

בריסטול גדול נחש אימתני בצבעים מבריקים של ירק ושחור. פיו היה פעור לרוחה, ושניו החדות טפטפו טפות כתמות וזוהרות של רעל. הצעיר הסביר שמי שמדבר דברי גנאי, דומה לנחש: הנשיכה שלו פואבת ומסכנת, והרעל שנוכנס גורם לחברו נזקים עצומים ובלתי הפיכים שקשה מאד לרפא!

- **החצים (הכּתָה המקבילה):** הכּתָה שלידנו עשתה ציור מדהים המדגים זריקת חצים. הם צירו קשת דרוכה עם חץ מחדד הפולח את האויר במהירות רבה לעבר המטרה. כך הם המחישו שלשון הרע יכולה לפגע ולהרג גם מרחוק, בלי שאפילו שמים לב מי ירה את המלה ומאיפה היא הגיעה.
- **הדלק והאש (כּתָה ח' וּכּתָה ז'):** כּתָה ח' הבוגרת התמקדה בדמויות השופכת פח ענק של נפט שחור, ומציתה מדרה ענקית ששואגת בלהבות. כך גם מי שמדבר לשון הרע מוסיף חמר בערה לזוהר. כּתָה ז' המשיכה את אותו רעיון עוצמתי, וצירה את השרפה שפורצת - אש המחלקת הגדולה שמתלקחת בשניה אחת של דבור אסור, ושורפת ידידות יקרות.



בכל שנה, כאשר אננו מגיעים בחידר לפרשת "שלח", האוירה משתנה ממש. ספור המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה, מזכיר לכלנו



את כחה האדיר של כל מלה שיוצאת מהפה. בימים אלו, מתחילה "תחרות שמירת הלשון" הגדולה בין כתות ו', ז' ו-ח'. המטרה שלנו משתפת: להתחזק בזהירות, ולשמור על לשוננו מלפגע באף ילד אחר. הפעם, ההנהלה הודיעה על משימה מיוחדת ומאתגרת מאד. על כל כּתָה היה להביא דף מעצב וצבעוני שייחזק ויעורר את התלמידים לשמירת הלשון. בהוראות התחרות הופיעה שורה מסתורית מאד, וזה מה שהיה פתוב בה:

**"תתמקדו בלכתב על הנחש הארוך,  
'ששלח חצים ושפך דלק למדורת האש הגדולה'."**

הבטנו זה בזה בפנים מופתעות. לא הבנו מה הקשר! כל אחד נסה לפענח למה התכוננו בהנהלה. מי זה הנחש? ומי שפך דלק? עד שהמנהל נכנס לכּתָה, עמד מולנו והסביר בחיוב רחב: "תלמידים יקרים, אני רוצה להסביר לכם שזה לא כתב חידה קשה, אלא אלו מלים מיוחדות שמהן אפשר לעצב יצירות מרתקות! כל הדברים האלו הם משלים שייסבירו את האסור החמור לדבר דברי גנאי על מישהו אחר." ואז, הפל התחיל להתבהר. הרעיונות התחילו לזרם כמעין נובע, וכנראה שגם שאר הכּתָות קלטו את המסר מהר מאד.

- **הנחש (הכּתָה שלנו):** אנחנו בחרנו להתמקד בנחש. צירנו על

ואחורה בין כולם. המטרה היא שתהיה לנו 'עין טובה' על הזולת ועל מעשיו. לכן, אנחנו נעשה עכשיו תחרות הפוכה! כל נציג שנבחר יספר ויסביר לנו מדוע דווקא הפלקט והמודעה של הפתה המקבילה לו הוא הכי יפה ומיוחד! במקום שכל אחד יתפאר בעצמו, תפארו את החברים שלכם. כן, נרבה את הרעות והשלום."

דממה דקה השתררה באולם. האמת? בהתחלה היינו ממש בהלם. פרוצפיהם של הנציגים על הבמה האדימו ממבוכה קלה כי פתאום הם שכחו את כל מה שהכינו, וגם אנחנו היינו צריכים רגע כדי לעכל ולהכין את עצמנו למשימה החדשה.

### אבל פתאום... קרה קסם מתוך הלב.

אבל פתאום... קרה קסם מתוך הלב. הילדים שנבחרו פתחו את פיהם והתחילו לשבח זה את זה מכל הנשמה! הנציג שלנו הצביע על אנשי ה"חצים" ותאר בהתלהבות איך חץ הפסוף המבקע את האויר מעביר את המסר על לשון הרע בצורה עצומה ונוגעת ללב. נציג פתה ח' הביט בהשתאות במדורת האש של פתה ז' ושבח את שלובי האדום, הכתם והצהוב-הבוער שנראו כמו להבות אמתיות. ונציג פתה ז' החמיא לאותיות הצהב המעטרות של פתה ה"מחות" ואמר שהדף שלהם נראה תורני, קדוש ומעורר כל כף. פתאום, אורית התחרות והמתח פשוט נמחקה והתאדטה לאויר. האולם התמלא באוירה חיובית של חברות, פרגון ואהבה. חיוכים רחבים ואמתיים התפשטו על פני כל הילדים בחדר. האמת היא, שבאותו הרגע הרגשנו בלב כזאת הרגשה טובה של חמימות, אחדות ושמחה עמוקה של 'עין טובה'. היתה זו תחושה מתוקה וטהורה כל כף, שבאמת לא זכור לנו שהרגשנו אותה כן אי פעם בעבר! מאותו יום, אם מישהו רק פותח את הפה בשעת הפסקה וכועס קצת, חבר טוב טופח לו בשקט על הכתף ולוחש לעברו: "תזהר לא לשפף דלק...". והפעם מיד נעלם, והחיוך חוזר לפנים!



• **המצוות (פתה נוספת):** פתה נוספת בחרה לעצב קלף אמנותי ועתיק סביב המלה "ארור". הם עצבו באותיות זהב ובסלסולים את כל מה שה"חפץ חיים" מביא על מי שמדבר סרה בחברו. הם הבליטו בצבע כחל את האסור הגדול: כיצד יש בעון זה לא פחות מ-14 מצוות עשה, עוד 17 לאוין, ולבסוף - אותם 3 ארורין מיוחדים שהתורה מזהירה בהם. זה היה דף מעורר יראה שמזכיר כמה הדבר רציני. כאשר נתלו כל הדפים של כל הפתות על הקיר המרפזי של החדר, המראה היה מרהיב ומפעים את הלב! שלוב הצבעים העזים, הנחשים, החצים ואש הלהבות, חדרו עמק ללב של כלנו.

### ההפתעה על הבמה:

כאשר הוצגו כל הפלקטים בתערוכה המרהיבה על הקיר, המנהל עמד במרפז והכריז בקולי: "כעת, כל פתה צריכה לבחור נציג אחד שיעלה לבמה ויסביר לכלנו מדוע הפלקט שלו הוא הכי טוב והכי מרשים!". ההכרזה הזו עוררה סערה של ממש! הפתות רחשו כמו פורת רותחת של דבורים. כל פתה השקיעה מאמץ אדיר לבחור את התלמיד שיודע לדבר הכי בבטחון. עמדתו סביב הנציג שלנו, טפחנו על שכמו, וכל אחד נתן לו עצות של זהב לנצחון: "תדגיש את השיניים של הנחש!", "תסביר להם כמה מפחיד צירנו את טפות הרעל!". רצינו שכלם ידעו שאנחנו עשינו את הדבר היפה ביותר. הנציגים עלו אל הבמה, עומדים זקופים, מתוחים ומלאי גאווה, אבל אז... המנהל חיוך חיוך רחב ומלא חכמה, והפתיע את כלנו. "תלמידים אהובים", הוא אמר בקולו הרך, "הרי כל הבסיס של הזהירות מלשון הרע הוא כי אנחנו רוצים להרבות אהבה

## הגיע 'אורח' - איש חכם 'אוהז עיניים' בכל מיני חכמות

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א



העולם מספרים, לעירו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע הגיע 'אורח' - איש חכם 'אוהז עיניים' בכל מיני חכמות, ובכלל זאת - שהיה קופץ מגגו של בניין בן ג' קומות עדי ארץ, ולא

ניזוק אפילו בציפורן קטנה ... הרה"ק שאל אותו כיצד עושה זאת, הראהו האיש חוט ברזל דק דק וחזק קשור ממעלה עד למטה, ואף כי נדמה לכל שהוא 'קופץ' ממעל עדי ארץ, אולם באמת היה תפוס בחזקה בחוט הנ"ל, ולא היתה כאן 'נפילה' כלל ... ומכאן השכיל הרה"ק מראפשיץ ללמד דעת שהאדם ה'קשור' ומחובר למעלה - מתוך אמונה חזקה ואיתנה, אינו ניזוק מה 'נפילה' הגדולה ביותר - לא ברוח ולא בגשם, ובכל אשר יעבור עליו לא תיאבד שמחת חייו ולא תמוט רגלו, כי הוא נשאר קשור תמיד בחי העולמים, בכל עת ושעה.

בשעה זו הוא טרוד ומבולבל

הנה בנוהג שבעולם שכיח הדבר ביותר, כאשר 'אבי הבן' עומד להכניס את בנו הנולד לו בבריתו של אברהם אבינו שבשעה זו הוא טרוד ומבולבל, פעמים שה'סנדק' מאחר ... או ש'התינוק' עדיין אינו מוכן ומזומן... ולעיתים מבולבל הוא בעסקי הכיבודים וכיו"ב ויש ליתן טעם על מה עשה ה' ככה. ושמעתי מחכם אחד לבאר, כי בא ללמדנו, שזאת גופא היא העבודה של כריתת ברית בין איש יהודי לאביו שבשמים, שגם בהיותו 'מבולבל' ישמור על הברית עם ה' אלוקיו, ואז יצעק 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד'... ועל כך אומרים ומבקשים כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולמעשים טובים, כלומר, שכך יהיו כל תהלוכות חייו, גם בזמן 'מבולבל' תמיד יצעק שמע ישראל ה' אחד... וזוהי כריתת ברית בשלימות...

(באר הפרשה 'שלח תשפה')

## ל'פני מנחם' לא היה את הסכום הנדרש, ובחנות היה רק עותק אחד

מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א



הרב יחיאל מיכל לנדאו שיגר שאלה אל מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, המשלבת סיפור מרתק מתקופת ילדותו של כ"ק האדמו"ר ה'פני מנחם' מגור, וכך שאל הרב לנדאו:

בגיליון "אור הגנוז" (שבט תשפ"ד), מסופר בשם האדמו"ר ה'פני מנחם' זצ"ל, שבהיותו ילד הגיע לחנות לקנות את הספר 'שפת אמת' על מסכת קדשים.

תחת-ידו של ה'פני מנחם' לא היה את הסכום הנדרש, ומאחר שבחנות היה רק

עותק אחד, הוא ביקש מהמוכר (כמדומה שהיה זה גיסו, רבי יצחק-מאיר אלטר, חתן ה'אמרי אמת' זצ"ל) להניח את העותק בצד, ואמר שלמחרת הוא יגיע לשלם את הכסף.

למחרת הגיע מרן הגר"י מבריסק לחנות וביקש לקנות את הספר. המוכר אמר שזה שְמור לאדם אחר, אך הגר"י טען שזה ביטול תורה דרבים, ולכן הוא קודם. המוכר נתן לו מיד את הספר. עד כאן דבר המעשה. התעוררה אצלנו השאלה, האם אין בזה משום 'מחוסר אמנה', כאשר המוכר הבטיח ל'פני מנחם' שהוא מוכר לו את הספר, ויתירה מזו - הוא אף הניח את זה עבורו בצד.

וכך כותב מרן הגר"י זילברשטיין בתשובתו: נראה להשיב ש-לכן היה מותר למוכר ליתנו למרן הגר"י, כי אילו היה יודע הפני מנחם זצ"ל שבבריסק יבטלו תורה בהעדר הספר, הוא לא היה קונה את הספר הזה, כי זה אכן ביטול תורה דרבים, ואם כן בוודאי היה מוחל.

בפרט שבבריסק זקוקים לספר ברגע זה, וה'פני מנחם' יגיע רק מחר לקנותו. לכן הקניה של ה'פני מנחם' היתה בטעות, כי לא ידע שהספר נחוץ בבריסק, ואין כאן מחוסר אמנה.

עוד אפשר לומר, שהנה פסק הרמ"א (חו"מ, ר"ד) שאם התייקר השער, אין בזה מחוסר אמנה, והטעם כי על דעת כן לא הבטיח. וכך גם בענייננו, אילו המוכר היה יודע שמרן הגר"י יבוא, על דעת כן לא היה מבטיח, וזו הבטחה בטעות.

עוד אפשר לפרש, כי נתינת הספר למרן הגר"י היא בבחינת כבוד התורה, לכבוד תלמידי חכמים, ואם כן עשה-דאורייתא של כבוד התורה קודם למחוסר אמנה.

(מתוך הספר 'אהבת' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)